Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 281/1576 | Łódź, Poniedziałek 3 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ כסלו תרפ"ט | Nr. 281/1576

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

דריי סוחרים-צוזאמענפאהרען אין ווארשא

די פויזנער „יחסנים" פאסט נישט צו רעדען מיט די יודען.

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער היינטיגער טאג אין ווארשא איז א דורך אונטערן צייכען פון סוחרים-צוזאמענפאהרען.

עס זענען פארגעקומען 3 צוזאמענפאהרען: פון פוילישע סוחרים-פעראיינען, יודישע סוחרים-פעראיינען און יודישע קליינהענדלער.

דער צוזאמענפאהר פון יודישע און פוילישע סוחרים-פעראיינען האט געוואלט זיין א געמיינזאמער, אבער מיט א וואך צוריק האבען די פויזנער סוחרים-דעלעגאטען ערקלערט, אז זיי וועלען נישט אפהאלטען קיין קאנפערענצען צוזאמען מיט יודען.

צום יודישען סוחרים-צוזאמענפאהר זענען געקומען 270 דעלעגאטען פון אלע גרעסערע שטעט און שטעטלעך פון פוילען.

געעפענט די קאנפערענץ האט דער נעווע. סענאטאר טרוסקער, וועלכער האט געהאלטען א לענגערע רעדע, אנווייזענדיג אגב, אז דער איצטיגער שטייער-סיסטעם רואינירט דאס יודישע סוחר'טום, ובפרט — דער אומזאץ-שטייער.

נאך טרוסקער'ן האט גערעדט דער געוועז. מיניסטער קלארנער, פרעזעס פון ווארשאווער האנדעלס-קאמער. ער האט אנגעוויזען, אז ביז-איצט האבען די ווירטשאפטליכע ספערען אויסגעהאלטען די גלייכגעוויכט פון די ביורזשעטען; איצט זענען זיי עס אבער נישט בכוח מעהר צו טון. אפיציעל — האט קלארנער אנגעוויזען — מאכט אויס דער אומזאץ שטייער פון 1 ביז 2 פראצענט. אין דער ווירקליכקייט בעטרעפט ער אבער ביז 15 פראצענט.

נאך איהם רעדט א פארשטעהער פון האנדעלס-מיניסטעריום, וועלכער ענטשולדיגט זיך פאר האנדעלס-מיניסטער צוליב זיין נישט קומען צו דער קאנפערענץ.

דאן האט גענומען א ווארט דער ה' עווערט — פערטרעטער פון דער ליגע פאר זעלבסט-אויסהאלט, און זאגט צ. א., אז די סוחרים האבען צו פעראנקען זייער וואוילזיין דער פאטריאטישקייט.

דעם לעצטען רעדנער האט שארף געענטפערט דער ה' טרוסקער, און לסוף איז נעוועהלט געווארען א קאמיסיע, וועלכע דארף אויסארבייטען די טעקסטען פאר די רעזאלוציעס.

אין דער ראזינער קאמיסיע איז צ. א. געוועהלט געווארען דער פערטרעטער פון לאדזער סוחר'טום, ה' זאקס.

* * *

ווי געזאגט, איז היינט אויך פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון יודישע קליינהענדלער.

עס זענען געקומען 120 דעלעגאטען.

דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט ה' וואַרעדלעוויטש. אין זיין רעדע האט ער זיך בעקלאגט אויף די גרויסע סוחרים, און אויף דער פראקטיק פון די האנדעלס-קאמערען.

עס זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס.

היינט, מאנטאג, וועלען דעלעגאטען פון די דריי צוזאמענפאהרען (נאך נישט בעקאנט, צי וועלען זיי געהן צוזאמען) פארשטעלען די רעזאלוציעס פון די צוזאמענפאהרען פאר'ן פרעמיער בארטעל, האנדעלס-מיניסטער און פינאנץ-מיניסטער.

לעאן לעוויטע פאהרט נאך פראפ. חיים ווייצמאן.

וו א ר ש א, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז ארויסגעפאהרען קיין בערלין דער פרעזעס לעאן לעוויטע, כדי איינצולאדען חיים ווייצמאנען אויף דעם ציוניסטישען צוזאמענפאהר אין ווארשא, וועלכער דארף בקרוב פארקומען און אויף וועלכען עס זאל ווערען ארורכגעפיהרט דער ענדגילטיגער קאמף געגען גרינבוים'ס שיטה.

די א"י-קאמוניסטען האבען געשטיצט דעם דרוזען-אויפשטאנד

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) די טעג איז אין תל-אביב'ער געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען יודישען קאמוניסט טייכמאן. בעת'ן פראצעס האט זיך ארויסגעוויזען, אז די קאמוניסטען אין ארץ-ישראל האבען אין יאהר 1925 געגעבען מאטעריעלע אונטערשטיצונג די דרוזען בעת זייער אויפשטאנד געגען דער פראנצויזישער מאנדאטען-מאכט. ביי טייכמאנען האט מען געפונען א דאקומענט, אין וועלכען עס ווערט גערעדט וועגען 65 פונט, וואס די ארץ-ישראל-קאמוניסטען האבען איבערגעשיקט די דרוזען.

צו דער חתונה פון אונזער ליבען קוזין

ה' ישראל זיטנער

מיט פרל. לאלא משערניאקאוו

וועלכע איז נעכטען דעם 2-טען דעצעמבער פארגעקומען אין דאמביע ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען 2882

איגנאץ פאמעראנץ און פאמיליע.

Z intencji zaręczyn
p. EDZI JAKUBOWICZÓWNY
z p. SALOMONEM JANASOWICZEM
gratulują i życzą różowej przyszłości
Pola Gleichmanówna,
Pola Berkenwaldówna.
2871

STUHLMEISTER

pragnie zmienić posadę na warsztaty kortowe i angielskie. Przyjmuje remont lub przeprowadzkę. Roboty wykonuje solidnie pod gwarancją. 28-32

Zgłoszenia proszę składać listownie:
Łódź, Goplańska 16 M SPICBERG.

ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות"
שענקעוויטשא 3/5.

היינט מאנטאג, דעם 3-טען דעצעמבער, האלב 9 אוונד, קומט פאר אין לאקאל פון „התאחדות", שענקעוויטשא 3/5

א גרויסע יוגענד-פערזאמלונג

אויף דער טעמא:

„די יודישע יוגענד און דאס נייע ארץ-ישראל"

רעפערירען וועלען דער מיטגליד פון די ארץ-ישראל דעלעגאציע

ש. זשוכאוויצקי און רעד. פון „די יודישע רונדשוי" ד"ר מ. וואלדמאן.

2874

אנ'ענערגישער

אינקאסענט

מיט גוטע רעפערענצען ווערט זאפארט געזוכט פאר א וויכטיגע יודישע וואוילטעטיגקייטס-אינסטיטוציע.

אפערטען sub „B. Ch. U." אין דער אדמיניסטראציע.

5928

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר אונזער הייסגעליבטער פאטער, גרויס-פאטער, ברודער און שוואגער

נ. ע. יוסף יצחק דימאנט

די לוי' קומט פאר היינט, מאנטאג, 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז נארוטאוויטשא (דזיעלנא) 25, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

הרב

הירצל הארצשטארק

האט זיך איבערצויגען אויף

זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 3

רוג קאנסטאנטינער.

נוצט אויס די געלעגענהייט!

פון מאנטאג, דעם 26-טען נאוועמבער ביז דעם 5-טען דעצעמבער ד. י.

פערקויף איך 50% פון די קאסמעטישע ארטיקלען

צו שפאט ביליגע פרייזן

15 ביז 30 פראצענט אונטער'ן פרייז

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס א פלאקאן עכט קעלניש וואסער JOHAN MARJA FARINA און א טובקע צאהן-פאסטא CHLORODONT

S. BUCHWAJC PIOTRKOWSKA 22 פערפומעריע

TELEF.: 31-43 i 59-67.

גוואלטיגע ערד-ציטערניש אין אמעריקא

חרוב געווארען גאנצע שטעט. — הונדערטער טויטע, טויזענדער פער־וואונדעטע. — פערפלייצט שטעט און דערבייאיגע קופער־גרובען.

לאנדאן, 2. (ספ. טעל.) פון סאנט-ריעגא (אין טשילי) טיילט מען מיט, אז דארט איז פאר־געקומען א גרויסע ערד ציטערניש. אין די שטעט טאלגא און הילען זענען אלע גרעסערע געביידעס פערניכטעט געווארען. די צאהל קרבנות איז נאך נישט גענוי פעסטגעשטעלט געווארען, אבער זי איז זעהר גרויס.

לאנדאן, 2. (ספ טעל.) ס'הויבען אן אנ־צוקומען פרטים וועגען דער גוואלדיגער קאטאס־טראפע, וואס איז געשעהען אין אמעריקא. גוואל־דיגע חורבנות זענען אנגעמאכט געווארען אין די שטעט טאלגא, קורעוא, סאנטא-קרוץ. כמעט אלע הייזער זענען הרוב געווארען. ס'זענען דא פיל מענשליכע קרבנות, וואס ווערען געצעהלט אין די הונדערטער טויטע און צעליכע טויזענד פערוואונ־דעטע. ס'הערשט א גוואלדיגע פאניק. די גוואלדיגע קאטאסטראפע איז נאך פערגרעסערט געווארען דורך דעם, וואס די צובושעוועטע וואסערן האבען דורכגעריסען די טאמעס און האבען פערגאסען די שטעט, וואס האבען געליטען פון דער ערד-ציטער־ניש אין די קופער-גרובען בעת די ארבייטער זע־נען דארט געווען בעשעפטיגט.

מוזולמענישער יוגענד-קאנגרעס

ירושלים. (י.ט.א.) דא איז פארגעקומען א מוזולמענישע יוגענד-קאנפערענץ פון גאנץ ארץ־ישראל. די קאנפערענץ האט בעשלאסען צונויפ־רופען א קאנגרעס פון דער מוזולמענישער יוגענד פון ארץ ישראל, סיריען און עגיפטען דעם נעכ־סטען פריהלינג. דער קאנגרעס וועט בעטראכטען א רייהע סאציאלע און קולטורעלע פראבלעמען.

אפגעפאהרען א שיף מיט עולים קיין ארץ-ישראל.

קאנסטאנץ. (י.ט.א.) מיט דער פראנצוי־זישער שיף „זיא" זענען אבגעפאהרען קיין ארץ ישראל 84 עולים.

פון די 84 עולים זענען 18 געוועזען פון רו־מעניען, 26 פון אנדערע אייראפעאישע לענדער, 40 פון פוילען.

ה' דעוועי פאהרט קיין אמעריקא.

ווארשא, 2. (טעלעפאניש) דער אמערי־קאנישער פינאנץ-בעל-יועץ אין פוילען ה' דעוועי פאהרט דעם 20 יאנואר קיין אמעריקא. ה' דעוועי וועט מיטנעהמען מיט זיך דעם בעריכט פון „באנק פאלסקי" פאר'ן יאהר 1928.

היינט — שטרייק פון די מלוכה-בעאמטע אין עסטרייך.

וויען, 2 (א. וו.) צוליב דער וואס די רע־גירונג האט זיך אפגעזאגט צו געבען די מלוכה־בעאמטע א לוין-הוספה, זאל מארגען 12 א זייגער בייטאג אויסברעכען א שטרייק פון אלע מלוכה־בעאמטע אין עסטרייך.

ארבייטלאזערווארפט שטיינער אין קאבינעט פון קאנצלער זייפל.

וויען, 2 (אטע) אן אומבעקאנטער פער־שוין האט זיך ארויפגעדראפעט אויפ'ן בנין פון פארלאמענט און געווארפען עטליכע שווערע שטיינער אין די פענסטער פון ארבייטס-צימער פון קאנצלער. צום גליק איז אין קאבינעט קיינער נישט געווען. דער ארעסטירטער האט ערקלערט, אז ער ליידט גרויס נויט און האט מיט זיין אנפאל געוואלט ציהען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט מצד דער געזעלשאפט.

וואונשען פאר'ן ענגלישען קעניג

ירושלים, 2 (י.ט.א, טעלעגראפיש) הרב קוק האט צוגעשיקט א דעפעשע קיין לאנדאן מיט א וואונש, אז דער קעניג זאל געזונט ווערען. הרב הראשי יעקב מאיר האט איינגעארדענט תפלות ביים כותל-מערבי פאר'ן געזונט פונ'ם קעניג.

אראבער ראבעוועז יודישע מיידלעך.

יפו, 2 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) 2 יודי־שע מיידלעך זענען אויף א געוואלדזאמען אופן צוגערויבט געווארען דורך אראבער, פרטים פעה־לען נאך.

אינטערפעלאציע אין ענגלישען פארלאמענט וועגען א"י.

לאנדאן, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דעפ. קענווארטי האט אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע אין פארלאמענט פארוואס מ'האט ערלויבט אריינ־צופאהרען קיין פאלעסטינא דעם מוזולמענער מחמד אלי, וועלכער פיהרט דארט אן אגיטאציע געגען ענגלענדער און געגען די ציוניסטען.

דער ענטפער וועט געגעבען ווערען אויף דער קומענדער זיצונג פון פארלאמענט.

אלוועלטליכע קאנפערענץ פון ברית-טרומפעלדאר

וועט פארקומען אין ווארשא.

ריגא, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער „ברית טרומפעלדאר" האט בעשלאסען צוזאמענרופען די אלוועלטליכע קאנפערענץ אויף אנהויב יאנואר אין ווארשא. צו דער קאנפערענץ וועט קומען זשאבא־טינסקי.

פראפ. וויצמאן אנגעקומען קיין לאנדאן.

לאנדאן, 2 (טעלעגראפיש דורך יט"א) דא איז פון זיין רייזע אין אמעריקא אנגעקומען פראפ. חיים וויצמאן.

פון דאנען פאהרט ער קיין בערלין אויף דער זיצונג פון עקציאנס-קאמיטעט, וועלכע וועט פארקומען פון 20-טען ביז'ן 24 טען דעצעמבער.

פראפ. וויצמאן וועט אפגעבען א בעריכט פון זיין ארבייט אין אמעריקא.

באלד נאכדעם וועט ד"ר וויצמאן אנהויבען אונטערהאנדלונגען וועגען אנטייל פון דער יודישער אגענץ אין דייטשלאנד, פראנקרייך, פוילען א. א.

סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט

וועט פארקומען אין לוגאנא.

לאנדאן, 2 (א. וו.) די נאהענטסע סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט וועט זיך עפענען דעם 10 דעצעמבער נישט אין גענף, נאר אין לוגאנא. א גרויסע בעדייטונג וועלען האבען די קאנפערענצען וואס וועלען אין לוגאנא פארקומען צווישען טשעמ־בערלען, בריאן און שטרעזעמאן.

דער „ועד לאומי" און די יודישע אגענץ.

ירושלים, 2 (טעלעגראפיש דורך יט"א). דער „ועד לאומי" האט אנגענומען א רעזאלוציע נישט אנצונעהמען די 2 פלעצער אין דער יודי־שער אגענץ. דער ועד לאומי פערלאנגט 10 פראצ. פון דער צאהל נישט-ציוניסטישע מיטגלידער אין דער אגענץ.

פאגראם אויף יוד. קאלאניסטען אין באברויסקער געגענד.

ריגע, 2 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) אין אלעקסייעווסקאיע, באברויסקער אויעזד, איז גע־קומען צו א פארמעלען פאגראם, וועלכער איז געמאכט געווארען דורך די ארטיגע פויערים אויף די יודישע קאלאניסטען.

4 יודישע הייזער זענען אויסגערויבט געווארען.

די מאכט פיהרט אן אויספארשונג.

7 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

אמעריקאנישע סעקציע פון דער יודישער אגענץ.

ניו-יארק, 1. (י. ט. א., טעלעגראפיש). פאר זיין אפפאהר פון אמעריקא האט פרעזידענט חיים וויצמאן באמינירט א קאמיטעט פון 7, וועל־כער זאל צוזאמען מיט דעם קאמיטעט פון די 7 נישט ציוניסטען צוזאמען פארבערייטען די בילדונג פון דער אמעריקאנישער סעקציע פון דער יודי־שער אגענץ.

הארצרייסענדע סצענעס ביי דער לויה

פון די 2 אומגעקומענע יודישע בחורים אין טאמאשאוו.

טאמאשאוו, 2. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מיר האבען שוין נעכטען געמאלדען וועגען דעם שוידערליכען אומגליק, וואס האט געטראפען אין טאמאשעווער באד־אנשטאלט, בעת וועלכען עס זענען אומגעקומען 2 יודישע יונגעלייט יוסף ראזענבערג און מאיר זיידערמאן.

זיידערמאן איז א שניידער־ארבייטער אין דער פאבריק פון טאמאשעווער יודישען לאזניק ראזענ־בערג און איז צוזאמען מיט ראזענבערגס זוהן פרייטאג אוועק זיך באדען.

די עקספערטען קענען נישט קומען צו קיין הסכם ווי אזוי ס'איז מעגליך, אז אין פערלויף פון 20 מינוט, וואס די יונגעלייט זענען געווען אין באד־צימער, האבען זיי געזאלט דערשטיקט ווערען צום טויט דורך די שטיקענדע גאזען, נישט אנדערש ווי ס'איז פלוצלונג אנגעקומען א גרויסער שטראם גאז.

זיידערמאן איז בעת מעשה געווען אין וואנע און האט שוין פון דארט נישט געקענט ארויס. ראזענבערג האט געוואלט צוגעהען צו דער טיר, אבער ער איז געפאלען א טויטער.

דערווייל דערצעהלען די יונגעלייט יחמיאל ראזענבלום און משה קירשבוים, אז מיט א טאג פריהער זענען זיי געווען זיך באדען אין רעמועלבען באד־צימער און זענען אויך שיער נישט פער־טשאדעט געווארען, עפיס דורך א נס האט מען עס בעמערקט און מ'האט זיי אפגעראטעוועט.

די לויה פון ביידע קרבנות איז פארגעקומען 1 א זייגער בייטאג. צו דער לויה איז געקומען כמעט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג פון טאמא־שאוו, אויפ'ן בית־עולם איז געקומען צו א גרויסען סקאנדאל, ווייל די בעקאנטע פון דעם אומגעקו־מענעם זיידערמאן האבען בעמערקט, אז פאר זייער פריינד איז אנגעגרייט א קבר ווייט אויפ'ן בית־עולם, הארט ביים פלויט, בעת ראזענבערג האט בעקומען א שעהנע קרקע. ס'איז געקומען צו אנ־אונגעהויערען סקאנדאל און אפילו צו א געשלעג. מ'האט צוריק פערשיט דא סקבר און ביידע אומ־געקומענע זענען געקומען צו קבורה איינער נעבען אנדערען.

בעת דער קבורה איז געקומען צו הארצרייסענ־דע סצענעס און פיל זענען געפאלען אין חלשות, די גאנצע שטאט איז אונטער'ן איינדרוק פון שרעק־ליכען אומגליק.

וועלט-פערבאנד פון יודישע אינוואלידען און קריגס-געליטענע.

בעראטונג פון דער עקזעקוטיווע.

לעמבערג. (יט"א). די טעג איז אונטער'ן פארזיץ פון דעפ. העלער פארגעקומען א פלענאר־זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פון וועלט פערבאנד פון די יודישע קריגס-געליטענע מיט'ן אנטייל פון די פארשטעהער פון פערשידענע לאנד-ארגאני־זאציעס.

פון בעריכט פון גענעראל-סעקרעטאריאט איז צו זעהן, אז לעצטענס האבען זיך צום וועלט-פער־באנד אנגעשלאסען נייע לאנד - פערבאנדען אין פראנקרייך, לעטלאנד און אנדערע לענדער. עס ווערען אויך געמאכט שריט, אז דער וועלט-פער־באנד זאל ארומנעהמען אויך די איבעריגע לענ־דער מיט א יודישער בעפעלקערונג, ווי די באל־טישע לענדער, רומעניען, פעראייניגטע שטאטען א. אז. וו. דער לאנד-פערבאנד אין פוילען האט זיך אין משך פון דער בעריכטס-צייט בעדייטענד ענטוויקעלט. די הויפט-אויפמערקזאמקייט פון דער לייטונג איז געווען געווענדעט אויף דער ארבייט פון דער דעלעגאציע, וואס איז ארויסגעשיקט גע־ווארען קיין אמעריקא. די עקזעקוטיווע האט גענו־מען צו קענטניש דעם בעריכט און אויסגעדריקט דער לייטונג א פולען פערטרויען, און דאנק. די עקזעקוטיווע האט ארויסגעוויזען פערשטענדניש פאר די גרויסע אנשטרענגונגען, וואס ווערען גע־מאכט דורך דער דעלעגאציע ביי די שווערע אמע־ריקאנישע פערהעלטענישען און האט בעשלאסען אויסדריקען דער דעלעגאציע אנערקענונג און דער־גענצען זי דורך נייע מיטארבייטער.

די עקזעקוטיווע האט אויסגעדריקט א דאנק דעם וועטעראנען פערבאנד אין אמעריקא און בע־זונדערס זיינע לייטער די ה"ה: דעפ בערג און פאלקאוויק מענדעלסאן און דריקט אויס איהר האפ־נונג, אז די וועטעראנען אין אמעריקא וועלען ווייטער שטיצען די ארבייט פון דער דעלעגאציע. די עקזעקוטיווע האפט אויך, אז די דעלעגאציע וועט סיי אין אמעריקא, סיי אין אנדערע לענדער זיך טרעפען מיט אן אקטיווען אינטערעס און פערשטענ־דעניש פאר'ן גורל פון 600.000 יודישע קריגס־געליטענע, וואס נויטיגען זיך אין הילף.

די עקזעקוטיווע האט בעשלאסען צונויפרופען דעם 2-טען קאנגרעס פון וועלט-פערבאנד אין יאהר 1929 און האט בעויפטראגט די לייטונג צו בע־שטימען דעם ארט און טערמין פון קאנגרעס.

אפיציעלער בוקאווינער פרעס-ביורא

געגען אנטיסעמיטישער פראפאגאנדע

טשערנאוויץ, (י.ט.א.) דאס אפיציעלע פרעס-ביורא פון דער טשערנאוויצער פרעפעקטור, כרעט שארף ארויס געגען דער אנטיסעמיטישער העצע און פראפאגאנדע, וואס האט נאך אין צוזא־מענהאנג מיט די וואהלען פון דאס ניי זיך פער־שפרייט איבער'ן גאנצען לאנד.

דער נייער פרעפעקט פון בוקאווינע ד"ר נעאמצו האט בעקאנט געמאכט, אז ער וועט אנ־נעהמען די שארפסטע מיטלען נעגען די העצער, אויב זיי וועלען תיכף נישט אפשטעלען זייער שעדליכע טעטיגקייט.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43. טעל. 32=41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־שוועכע קראנקהייטען. היי ונג מיט קווארץ-לאמפען (האך אויספאל)

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס-ארטיסטען בארריסאווא, ראבינאוויטש און די בעקאנטע רימא-אנא נאדיא קארעני

היינט, מאנטאג, דעם 3-טען דעצעמבער 9 א זייגער אין אוונד

גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50

קאווקאזער ליבע

אין 3 אקטען פון שור, מוזיק פון פ. סאנדלער.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

אנאנס!!! פרייטאג, ד. 7. דעצ קומט פאר די פרעמיערע פון „די פערשעהמטע כלה"

די פּרינציפּיעלע סתירה
אין דער פוילישער שטייער־פּאָליטיק

עס האַנדעלט זיך דאָ וועגען דער גרויסער אינערליכער סתירה אין דער פערטיילונג פון דער מלוכה־לאַסט צווישען שטאָט און דאָרף, וועלכע די בורזשעט־קאָמיסיע בעמיהט זיך איצט צו בעזייטיגען, אַזוי מינדעסטענס לויטעט דער רעגירונגס־פּראָיעקט וועגען רעפאָרמירען די שטייערן.

צי דער פּראָיעקט וועט עפּעס ברענגען ממשות'דיגעס, ווי מען האָט אונז יאָהרען־לאַנג געטרייסט און מבטיח געווען, דאָס איז אַן אַנדערע פראַגע, גיכער נישט ווי יאָ.

טעאָרעטיש האָט די רעגירונג אויפגעפּאַסט די רעפאָרם זעהר ריכטיג, אויב ס'וועט יאָ איינשטעלען אַ ריכטיגע פּראָפּאָרציע אין דעם שטייער־סיסטעם, דאַרף די רעפאָרם געהען אין צוויי ריכטונגען — רעפאָרמירען גלייכצייטיג די שטאָטישע און די דאָרפישע שטייערן, אַזוי האָט די רעגירונג טאַקע געטון: איהר פּראָיעקט זעהט פאָר אַ רעוויזיע פון דעם פערמעגען־, דירות־ און אומזאַץ־שטייער פון איין זייט און אַ העכערונג פון דעם באָדען־שטייער פון דער צווייטער.

דאַגעגען זענען די פּראַקטישע רעזולטאַטען כמעט אָהן בעדייטונג. די שטאָטישע בעפעלקערונג האָט געטרוימט וועגען אַזאַ רעפאָרם, וואָס זאָל איהר לייכטער מאַכען די שטייער־לאַסט און געבען איהר די מעגליכקייט אַביסעל פרישער אָפּצואָטעמען. קורץ, זי האָט געהאָפט אויף אַ פערקלענערונג פון די שטייערן, אין אָבער די צרה, וואָס די רעגירונג האָט אַנדערש געטראַכט, און די לאַנג־אָנגעזאָגטע שטייער־רעוויזיע ברענגט אונז נאָך העכערע שטייערן, ווי פריהער, אַזוי אין מיט'ן דירות־שטייער, אַזוי אויך מיט'ן שטייער פון פערמעגען.

וואָס איז נוגע דעם אומזאַץ־שטייער ברענגט אונז די רעפאָרם אַ קנאַפּע נחמה. ערשטענס, צוליב דעם, וואָס דאָס פערקלענערען דעם שטייער ביז 1 פּראָצענט ווערט פאָראויסגעזעהען נישט אין דער פאָרם פון אַ געזעץ, נאָר דער פינאַנץ־מיניסטער ווערט בעפולמעכטיגט דאָס צו טון בטוב לבו עליו, ווען ער וועט עס האַלטען פאַר נויטיג. דאָס הייסט, אַז די איצטיגע קאַטאַסטראָפאַלע לאַגע פון דעם סוחר און בעל־מלאכה איז נאָכנישט גענוג אויף צו פערדינען חסד, מיר מוזען ערשט וואַרטען אַז פּראָפ. קרושיושאַנאָווסקי'ס נבואה זאָל מקוים ווערען און עס זאָל קומען דער אמת'ער קריזיס איבער אַלע קריזיסען. צווייטענס — צי האָבען מיר גאַראַנטיעס, אַז די שטייער־בעאַמטע וועלען נישט איבערשאַצען די אומזאַצען ? זיי האָבען דאָך אַ בעלעהרענדען בייספּיל אין דער בורזשעט־ווירטשאַפט. די רעגירונג האָט איבערגעשריטען דעם בורזשעט מיט אַ האַלבען מיליאַרד, וועלען זיי אויך טון דאָס זעלבע.

עס מאַכט דעם איינדרוק, ווי די גאַנצע רעפאָרם וואָלט געהאַט נאָר אַן אַנדער אַ אויפגאַבע — נישט רעגולירען דאָס שטייער־סיסטעם, נאָר אויסגעפינען נייע הכנסות.

אַזוי צי אַזוי — די בעלאַסטונג פון דער שטאָט איז געבליבען אָהן ענדערונג. די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, פון האַנדעל און האַנדווערק וועט ווייטער אָנטרעפען אויף דיזעלבע פיסקאַלע שוועריגקייטען, עס ווערט מיט גאָרנישט פערלייכטערט דער ראַציאָנאַליזירונגס־פּראָצעס. וועגען הויבען די טער באָדען־שטייער אַפילו, וועט אַריינברענגען העכ־ פּריוואַטע ווירטשאַפט וועט ווייטער קיין רייד נישט קאָנען זיין. די הויפּט־לאַסט איז געבליבען אויף די פּלייצעס פון דער שטאָט, וואָרום דער פערדאָפּעלטער באָדען־שטייער אַפילו וועט אַריינברענגען העכסטענס נאָך אַ פּאָר צעהנדליג מיליאָן גולדען. די סתירה אין דער פוילישער שטייער־פּאָליטיק איז געווען און איז געבליבען.

וואָרום איז עס נישט קיין סתירה, אויב אַן אַגראַר־לאַנד ווערט כמעט אויסשליסליך אויסגעהאַלטען אויפ'ן חשבון פון דער שטאָט ? אויב די הוצאות פון דער מלוכה האַלטען אין שטייגען, די לאַסט פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג ווערט אַלץ מעהר אונערטרעגליך, און אין דערזעלבער צייט פאַלען די אַזוי־אויך נישטיגע שטייערן פון דעם דאָרף ?

אין די לעצטע פיר יאָהר זענען די איינקונפטען פון צאָל, שטייער און אַנדערע אָבצאָהלען געוואַקסען אויף 55 פּראָצ., דער אומזאַץ־שטייער איז געשטיגען אויף 43 פּראָצ. די מלוכה־הכנסות אויף 81 פּראָצ. די הוצאות אויף 46 פּראָצ., דאַגעגען האָט דער באָדען־שטייער געגעבען נאָר 22 פּראָצ. מעהר.

נאָכמעהר — ווען מיר נעהמען אין אַכט, אַז די פּרייזען פ.־ תבואה זענען אין די לעצטע פיר יאָהר געשטיגען אויף העכער הונדערט פּראָצענט, קומט גאָר אויס, אַז פאַר יעדע הונדערט קערץ תבואה, וואָס דער פּויער האָט געצאָהלט שטייערן מיט 4 יאָהר צוריק, צאָהלט ער איצט נאָר 41 קערץ !

אין 1924 האָט דער באָדען־שטייער בעטראָפען 26,4 פּראָצ. פון דעם אומזאַץ־שטייער, איצט בעטרעפט ער נאָר 22,6 פּראָצ. אין דער צייט, ווען די שטאָטישע שטייערן זענען געוואָרען איינקאַסירט מעהר, ווי זיי זענען געווען פאָראויסגעזעהען אין פּרעלימינאַר, זענען די דאָרפישע שטייערן שטענדיג איינגעפלאָסען וועניגער. אין דער זעלבער צייט צאָהלט דער רייכער ערד־בעזיצער פון פּויזנער קאַנט 2 זל. 22 גראָשען, פון אַ העקטאַר (קנאַפּע 2 מאָרג) ערד, וואָס ברענגט אַריין יעהרליך פאַר 800—7 זל. תבואה, דאָס שטערט איהם אָבער נישט צו בעקומען פון דער רעגירונג הונדערט־מיליאָניגע קרעדיטען, און פאַר'ן האַנדעל בלייבט איבער נאָר 1 פּראָצענט.

דאָס זענען עטליכע ציפערען, וואָס אילוסטרירען גאַנץ בולט דעם שאַרפען געגענזאַץ אין דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק, כל זמן די סתירה וועט דויערן, אַזוי לאַנג וועט וועגעטירען די ווירטשאַפט. וועט זיך באמת איינגעבען אַדורכצופיהרען אין דער איצטיגער סעסיע אַ געזעצליכע פערקלענערונג פון דעם אומזאַץ־שטייער און אַ העכערונג פון דעם באָדען־שטייער, וועלען מיר אָהן ספק האָבען דעם מוט צו בעצייכענען עס אַלס דורכבּרוך אין ערשטער ליניע פּסיכישען און דעם געדאַנקען־גאַנג פון דער רעגירונג.

מאַג. ש. בונין.

דער געהיימער בעריכט פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע
וועגען כותל־מערבי־ענין.
„שמערצליך פאַר די, וועלכע פיהלען זיך בעליידיגט אין זייערע הייליגסטע רעליגיעזע געפיהלען“.

(קאָרעספּאָנדענץ פון גענף צום נ. פאָלקסבלאַט)

דער בעריכט פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע ביים פעלקער־בונד וועגען די געשעהענישען ביים כותל־מערבי האָט געזאָלט איבערגעגעבען ווערען דעם פעלקער־בונד ערשט בעת דער סעסיע אין מערץ פון קומענדען יאָהר, ביז דאַן האָט דער בעריכט בעדאַרפט בלייבען שטרענג פערטרויליך. דאָך איז שוין יעצט געלונגען דעם קאָרעספּאָנדענט פון „פּעסטער לאָיד“ צו בעקומען דעם פולען טעקסט פון בעריכט, וועלכער לויטעט:

„פעלקער־בונד, פערטרויליך, גענף, דעם 9־טען נאָוועמבער 1928“.

„נוגע דעם שריפט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, דאַטירט דעם 12־טען אָקטאָבער 1928 וועגען די געשעהענישען ביים כותל־מערבי אין ירושלים דעם 24־טען סעפּטעמבער 1928 י.

„די שטענדיגע מאַנדאַט־קאָמיסיע ביים פעלקער־בונד האָט גענומען צו קענטעניש די שריפט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פון 12־טען אָקטאָבער 1928 וועגען די געשעהענישען ביים כותל־מערבי דעם 24־טען סעפּטעמבער 1928, ווי אויך די בעמערקונגען פון דער ענגלישער רעגירונג צו דער שריפט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פון 12־טען אָקטאָבער 1928 י.

„די קאָמיסיע האָט גענוי אונטערזוכט די פאַקטען און רעכטליכע פראַגען, וואָס זענען בעריהרט געוואָרען אין די דערמאָהנטע שריפטען. די קאָמיסיע איז צופרידען, קענענדיג פעסטשטעלען, אַז צווישען די פּרטים, לויט ווי זיי זענען איבערגעגעבען דורך די פּעטענטען און דורך דער פעראַנטוואָרטליכער פערוואַלטונגס־מאַכט, עקזיסטירט נישט קיין וועזענטליכער אונטערשיד. הגם די פאָרפאַלען ווערען בעהאַנדעלט אין די פּעטיציעס אָבווייכענד. און עס ווערען אַקצענטירט פערשידענע פונקטען, זענען ביידע שילדערונגען אַזוי קלאָר און פולשטענדיג, אַז דער געוויסענהאַפטער לעזער האָט קיין שום צווייפעל נישט, דאָס אַזוי איז ווירקליך פאָרגעקומען. עס ווייזט אויס, אַז עס הערשט איינשטימיגקייט צווישען די אָנקלאָגער און די מאַכט־פאָרשטעהער וועגען אופן ווי אַזוי מען קען העלפען ענדערען דעם איצטיגען מצב, וואָס איז אַזוי שמערצליך פאַר די, וועמענס רעליגיעזע געפיהלען ווערען אונגעהויער בעליידיגט גלייך ווי ער איז פיינדליך און ערטרעגליך פאַר די מאַכט־אָרגאַנען, וועלכע מוזען טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער אויפהאַלטונג פון דער אָרדנונג. אָבהיטענדיג אַ שטרענגע און אונפּאַרטייאישע גערעכטע שטעלונג צווישען די ווידערשפּרעכענדע פאָדערונגען פון די ריוואַליזירענדע רעליגיעזע און ראַסען־גרופּען.

די לעזונג קען דערגרייכט ווערען נאָר דורך אַ פערשטענדיגונג צווישען דער יודישער און מוזולמענישער געמיינשאַפט, אַזוי ווי עס איז שוין אָנערקענט געוואָרען דורך דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין אַן'עהנליכער, אויב נישט אַזאַ קריטישער לאַגע אין יאָהר 1926 און ווי עס ווערט נאָכאַמאָל בעטאָנט אין דעם שלוס־זאַץ פון דער לעצטער ציוניסטישער פּעטיציע, אין הסכם מיט דעם, וואָס עס האָט שוין זיינער־צייט בעטאָנט דער פערטרעטער פון דער מאַנדאַט־מאַכט.

די מאַנדאַט־קאָמיסיע וועט וואַרים בעגריסען יעדען פּרוב, וואָס איז מסוגל צו פיהרען צו אַזאַ אויסגלייך און פעראורטיילט גלייכצייטיג שאַרף אַלעם וואָס איז מסוגל די פערשטענדיגונג צו שטערען אָדער אָבשלעפּען.

בעדויערנדיג אַלזאָ ווי אַמטיפסטען צוליב די געשעהענישען ווי אויך צוליב די פריהערדיגע און איצטיגע סיבות, וואָס האָבען דערצו געבראַכט. גלייך ווי צוליב דעם נישט גינסטיגען אָפּקלאַנג, וועלכען די געשעהענישען האָבען אַרויסגערופען, בעוואָרענט זיך די קאָמיסיע דאָס רעכט צו טאַדלען דאָס פערהאַלטען זיך פון די פּערזאָנען, וועלכע האָבען די דאָזיגע פאָרפאַלען אַרויסגערופען אָדער פערשאַרפט. אַזעלכע אינצידענטען, וואָס בעדראָהען דעם שלום און וואוילשטאַנד פון ארץ־ישראל מוזען אַרויסרופען צער ביי אַלע מענשען אויף דער וועלט, פאַר וועלכע ארץ־ישראל איז טייער און הייליג.

די מאַנדאַט־קאָמיסיע דריקט דעריבער אויס דעם אונדערשיטערליכען גלויבען, אַז עס וועט נישט אויסגענוצט ווערען קיין שום אָנשטרענגונג, כדי צו דערפיהרען צו אַ גערעכטען און פריינדליכען אויסגלייך, וועלכער איז איינציג מסוגל צו פערהיטען, אַז עהנליכע פאָרפאַלען זאָלען זיך נישט איבערחזרן.

צו דעם צוועק איז נישט גענוג די ערקלערונג פון דער ארץ־ישראל רעגירונג, אַז זי איז גרייט צו פערמיטלען, ווען זי וועט דערצו גערופען ווערען דורך וועלכען עס איז פון די צדדים, ווי זי האָט עס געטון ביי אַ פריהערדיגער געלעגענהייט.

ס'זעהט אויס צו זיין נישט בלויז צוועקמעסיג, נאָר גאָר אונאויסמיידלעך נויטווענדיג, אַז די רעגירונג זאָל אָנעהמען אַקטיווע שריט, וואָס זאָלען גורם זיין צו אַן'איינינונג פון ביידע שטרייטענדע צדדים, און אַז הן די יודען, הן די מוזולמענער זאָלען אויף די דאָזיגע שריט רעאַגירען מיט אַן'אויפריכטיגער בערייטשאַפט צו ערלעדיגען דעם שטרייט אויף דער גרונדלאַגע פון אַ פולער און גלייכער בעריקזיכטיגונג פון די מאָראַלישע און מאַטעריעלע רעכט פון ביידע צדדים. די קאָמיסיע האָט די פולשטענדיגע האָפנונג, אַז קיינער פון די צדדים וועט דורך אונפערנונפטיגע טענות אָדער אונטאָלעראַנץ נישט נעהמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר מאַכען צו נישט די דערגרייכונג פון אַ גערעכטען אויסגלייך“.

לסוף מאַכט די מאַנדאַט־קאָמיסיע אויפמערקזאַם, אַז אין פאַל, אויב עס וועט נישט געפונען ווערען קיין אויסגלייך, מוזען וועניגסטענס צושטאַנד קומען פּראָוויזאָרישע אויסגלייכען, און אַז „עס קענען נישט געדולדעט ווערען קיין שום רוהע־שטערונגען“.

(יט"א)

ראָקעפעלער האָט דערמאָהנט
וועגען די צעהן מיליאָן פאַר רוסישער קאָלאָניזאַציע.

פון ב. צ. גאָלדבערג.

דזשאָן די ראָקפעלער האָט אונז דערמאָנט, אין אונזער פליכט צו די רוסישע יודען. מיט אַ האַלבען מיליאָן דאָלער האָט ער אונז דערמאָנט, און פאַר אַ האַלבען מיליאָן דאָלער האָבען יודען דרך־ארץ, און פאַר ראָקפעלער'ן האָבען יודען אודאי און אודאי דרך־ארץ.

איז גאַנץ מעגליך, אַז איצט וועט דער צעהן־מיליאָן־דאָלער פאָנד פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד זיך געבען אַ רוק פאָרווערטס. אַז ראָקפעלער גיט, וועלען יודען אויך אפשר געבען. ביז אַהער האָבען זיי נישט געגעבען. היינט צו טאָג האַלט דער פאָנד ביי אַכט מיליאָן, שוין מיט ראָקפעלער'ס האַלבען מיליאָן, און פון דעם האָט ראָזענוואַלד געגעבען פינף מיליאָן און וואַרבורג איינעם.

האַלטען מיר ערשט ביי אַכט מיליאָן און ווער ווייסט ווען מען וועט צוקומען צו די פולע צעהן, סיידען ראָזענוואַלד וועט ברוגז ווערען און געבען אַליין די צוויי מיליאָן. ביי ראָזענוואַלד'ן קען דאָס אַמאָל פּאַסירען. און איך בין זיך מורה, ווען איך בין ראָזענוואַלד, וואָלט איך טאַקע אַזוי געטון. איך וואָלט אָנגעשריבען אַ בריוועלע צו די רוסישע יודישע אָלרייטניקעס און צו די נעוואַלריגע, פּיפּריגע, אויפ'ן פּריפּעטשיק זינגענדיגע, יודישע ראַדיקאַלע נאַציאָנאַליסטען און זיי אַזוי געזאָגט:

„איהר, טייערע, ליבענסווירדיגע, גוטהאַרציגע, כשר'ע יודישע יודען! ביי אייך איז רעכט, אַז אייערע אייגענע קרובים זאָלען אויסנעהמען פון הונגער אין רוסלאַנד, און דאָס גאַנצע רוסישע יודענטום זאָל אונטערגעהן, וואָרום העלפען ווילט איהר דאָך נישט. איהר זענט אין כעס אויף דער סאָוויעטישער רעגירונג. אייך געפעלט נישט סטאַלין'ס פּאָליטיק און די מעשים פון דער יעווסעקציע, און אַזוי ווי צו קאָלאָניזירען די יודען אויף דער ערד, וועט דאָך אַביסעלע אָפּבויען אונדירעקט דעם רוסישען חורבן, און עס וועט זיין ווינציגער וואָס צו בעקלאָגען זיך אויף רוסלאַנד, איז ביי אייך רעכט, אַז אייער אייגען פלייש און בלוט זאָל פערגליווערט ווערען אַבי דער רוסישער פּראָסט זאָל נישט קלענער ווערען. געהט דעריבער שפּילען „פּאָקער“ מיט אייערע פאָר טאָלער. איך וועל זיי אַליין העלפען, איך אַליין, און מיט יעדען דאָלער מיינעם, וואָס איך גיב פאַר אייך, וועל איך פערשוואַרצען אייער נאָמען אין דער געשיכטע פונ'ם יודישען פאָלק.“

וואָרום אין פופציג יאָהראַרום, ווען דער יודישער היסטאָריקער וועט פערשרייבען די געשיכטע פונ'ם יודישען לעבען אין דער היינטיגער צייט, וועט ער מוזען פערצייכענען די אַמעריקאַנער יודישע בעציהונג צו דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד. ווי אַ נאַציאָנאַלען פערראַט — אַ קאַלטען, האַרטען פערראַט פון אייגענע בלוט; אַ גרויזאַמען צוקוקען, מיט די הענט אין די פולע קעשענעס, ווי אייגענע מענשען פערזונקען הילפלאָז אין ים פון הונגער און נויט.

וואָרים די פאָר הונדערט טויזענט נפשות, וואָס וועלען גענעזען ווערען מיט אַמעריקאַנער מיטלען, וועלען עס האָבען צו פערדאַנקען נישט די אַמעריקאַנער יודען, נאָר אַ קליינע גרופּע דייטשע יאַהודים, וואָס האָבען זיך דערהויבען איבער דער קליינקעפּעלדיגקייט פון זייער יודישער צייט און זענען געקומען צו הילף פונ'ם רוסישען יודענטום אין זיין קריטישער שעה.

די רוסישע יודען אין אַמעריקע האָבען גאָרנישט געטון. אָט די יודען אין אַמעריקע איז געווען ניחא האָרטי'ס רעזשים אין אונגאַרן, און וואָלט מען זיי געבעטען געלט פאַר די אונגאַרישע יודען וואָלטען זיי געגעבען. זיי וואָלט נישט איינגעפאַלען אפשר וועט האָרטי אַרויסגעבען אַ געזעץ, וואָס וועט אַוועקנעהמען אַלץ, וואָס אונגאַרישע יודען וועלען פאַר דעם געלט זיך אויפבויען. זיי וועט אַפילו נישט אַרען, וואָס דורך דעם וועט האָרטי'ס מדינה אַביסעל געהאָלפען ווערען, ווי יעדע לאַנד מוז געהאָלפען ווערען, ווען אַ טייל פון איהר בעפעלקערונג קומט אַביסעל צו זיך. האָרטי איז זיי ניחא און אונגאַרן איז זיי ניחא, אָבער נישט סטאַלין און נישט סאָוויעט־רוסלאַנד.

ניין, איידער אָט די רוסישע יודען אין אַמעריקע וועלען אַוועקנעהמען זייערע קרובים פונ'ם אָפּשטאַרבענדיגען שטעדטעל אין רוסלאַנד און זיי אַוועקזעצען אויף ערד, וואו זיי וועלען כאָטש האָבען ברויט צו זאַט — מוז צו זיי קומען סטאַלין, אָדער ער מוז שיקען אַהער אַ שליח, וואָס זאָל מבטיח זיין, אַז סטאַלין וועט פערבויגען פון זיין קאָמוניסטישען חיי־אָדם און לאָזען יודען האַנדלען, און אַז ער וועט אויפהערען צו דריקען רעליגיע. אַנדערש וועלען זיי גאָרנישט טון און זאָלען די יודען, שונאי ציון, קראַפּירען! אַנישט וועלען זיי אָפּטוען די באָלשעוויקעס און נישט העלפען די אָרימע יודען אין די אָרימע יודישע שטעטלעך.

ביי שלום־עליכם'ען איז דאָ אַ מעשה מיט צוויי קאָזאַקען און צוויי יודען. יעדער פון די קאָזאַקען האָט זיך גענומען איין יוד אונטער זיין פּראָטעקציע. און אַז איין קאָזאַק האָט געשלאָגען דעם יודען פון צווייטען קאָזאַק, האָט דער צווייטער קאָזאַק גע'ממית'ט דעם יודען פונ'ם ערשטען קאָזאַק. און אָט אַזוי האָבען זיך די צוויי קאָזאַקען געשלאָגען, אָבער די קלעפּ האָבען אַריינגעכאַפּט די צוויי יודען. אָט אַזוי בעקעמפען די רוסישע אַנטי־רוסלאַנד יודען אין אַמעריקע די סאָוויעט־רעגירונג. זיי בעקעמפען איהר מיט וואָס זיי העלפען נישט די רוסישע יודען. אָט דאָ ווייזען זיי זייער פּרינציפּיעריגקייט און ווילען נישט וויסען פון יודישע הילף פאַר'ן יודענטום פון רוסלאַנד.

ווען מען האָט אָנגעהויבען די געלד־זאַמלונג פאַר דער רוסישער קאָלאָניזאַציע, האָט אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון „רזשאָינט“ געפרעגט אַ יודישער רעדאַקטאָר לואי מאַרשאַל'ן, צי עס איז מאָראַליש צו בעזעצען יודען אויף גערויבטער רוסישער ערד. דערויף האָט מאַרשאַל אַלס אינטערנאַציאָנאַלער אַדוואָקאַט גע'פּסקענט, אַז מען מעג... אַ יודישער רעדאַקטאָר האָט געזוכט צו ראַטעווען דעם פּרינציפּ פון פּריוואַט־אייגענטום געגען באָלשעוויק מאַרשאַל...

דערנאָך האָט זיך אָנגעהויבען אַ סעריע קשיא'ס: ס'איז זיכער, צי די הילף וועט זיך האַלטען ביי די יודען. די יודען אין רומעניע און אין אונגאַרן זענען דאָך זיכער מיט אַלץ אין דער וועלט. און וועגען די פּוילישע יודען איז דאָך אָפּגערעדט.

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

מאָנטאָג 3 דעצעמבער — כ' כסלו תרפ"ט

זון-אויפגאַנג 7.21
זון-אונטערגאַנג 3.31

סענסאַציאָנעלער עטינגאָן--קעסטענבערג פּראָצעס.

אין האַנדעלס-אָפּטיילונג ביים לאָדזשער קרייז-געריכט האָט זיך פרייטאָג אָנגעהויבן דער סענ-סאַציאָנעלער פּראָצעס פון דער אַקציען-געזעלשאַפט נ. עטינגאָן, געגען דער אַקציען געזעלשאַפט יעקב קעסטענבערג און קאָמפּ.

די אַקציען-געזעלשאַפט קעסטענבערג איז געווען אין האַנדעלס-באַציהונגען מיט דער אַקציען-געזעלש. עטינגאָן, וועלכע איז געווען אַן אָפּנעמערין פון קעסטענבערג'ס סחורות, אַלס אַ משכון פאַר דעם אָפּמאַך האָט די פירמע קעסטענבערג געגעבען איהרע אַ היפּאָטעק אויף 100 טויזענט דאָלאַר. דעם 27 מערץ האָבען ביידע פירמעס געשלאָסען אַ נאָטאַריעלען אָפּמאַך, לויט וועלכען די פירמע עטינגאָן האָט בעקומען די אַליינפאַר-טרעטונג אויף אַלע איהרע אויסאַרבייטונגען אין גאַרן. די פירמע עטינגאָן אַלס קאָמיסאַנט האָט געזאָלט פערקויפען די אויסאַרבייטונגען אויף פּריי-זען און בעדינגונגען, וועלכע ביידע פירמעס זאָ-לען פעסטשטעלען. די פירמע עטינגאָן האָט געהאַט רעכט פעסטצושטעלען אויך העכערע פרייזען, די פירמע עטינגאָן האָט בע-קומען אַלס קאָמי 5 פּראָצ. פאַר גאַרן און 6 פּראָצ. פאַר די אַנד. אויסאַרבייטונגען. דער אָפּמאַך איז געשלאָסען געוואָרען פון 1 פעברואַר ביז'ן 15 מאַי 1925 י. אַזוי ווי דער אומזאַץ איז געוואָ-רען אַלס גרעסער, איז די היפּאָטעקיציע פער-גרעסערט געוואָרען ביז 200.000 דאָלאַר. דעם 15 יוני איז דער קאָמי-אָפּמאַך בעענדערט געוואָ-רען אויף אַ קויף-אָפּמאַך.

ווי ס'לויטעט פון די ביכער, איז די סאַלדאָ אויפ'ן 1 דעצעמבער 1926 לטובת דער פירמע עיטינגאָן געווען 296,641 דאָלאַר און די פירמע קעסטענבערג האָט מיט אַ בריף פון יאַנואַר 1927 עס בעשטעטיגט.

שפּעטער, בעת די פירמע קעסטענבערג איז שוין געווען באַנקראָט און ס'זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען די חובות, האָבען די צייטווייליגע סינ-דיקען נישט אָנערקענט די 200,000 דאָלאַר אַלס היפּאָטעק און די 96,268 דאָלאַר אַלס נישט פער-זיכערטער חוב. דערווייל האָט די פירמע קעסטענ-בערג געמאַכט אַ געגען רעכנונג און פעסטגע-שטעלט דעם חוב בלויז אויף 99,412 דאָלאַר.

די פירמע עיטינגאָן פאָדערט דעריבער צו אָנערקענען דעם חוב און צוזשפּט'ן איהר 200,000 דאָלאַר צאָהלבאַר אין זלאָטים לויט'ן אָפיציעלען קורס און אַריינשטעלען אין דער רשימה פון די חובות די איבריגע 96.260 דאָלאַר.

צום פּראָצעס זענען אויך צוגעלאָזט געוואָרען פערטרעטער פון דער „בריטיש טרייד קאָרפּאָראַ-ציאָן" אין ניו-יאָרק און „קליינוואָרט דזשאָנס קאָמפּ" ווייל די פירמעס אַלס קרעדיטאָרען פון דער באַנקראָט-מאַסע זענען פעראינטערעסירט אינ'ם אויסגאַנג פון פּראָצעס.

דער פּראָצעס איז פאָרגעקומען דעם 15 מערץ ה. י.

די פירמע קעסטענבערג האָט אָנערקענט איהר חוב נאָר אויף 99,412 דאָלאַר און האָט געפאָ-דערט צו בעשטימען עקספּערטען, דער צווייטער צד איז דערצו מסכים געווען און דאָס געריכט האָט אָנערקענט 3 עקספּערטען, די עקספּערטען האָבען געאַרבייט עטליכע חדשים און האָבען צו-געשטעלט אַ בעריכט, וועלכער איז אין אַלגעמיין גינסטיג פאַר דער פירמע עטינגאָן. דער פּראָצעס, וועלכער האָט געזאָלט פאָרקומען דעם 17 נאָוועמ-בער, איז לויט אַ ווענדונג פון די אָנקלאָגער אָפּ-געלעגט געוואָרען אויף פרייטאָג. און איז פאָרגע-קומען אונטער'ן פאָרזיץ פון ריכטער הערצבערג. מצד דער פירמע עיטינגאָן זענען אַרויסגעטראָטען די אַדוואָקאַטען לעווי, גאָלדשטיין פון וואַרשאָ, און סטאַדשקאָווסקי, מצד די אָנגעקלאָגטע — יוזעף קאָן פון פּיעטרקאָוו, מאָריצי קאָן און זשעלאַ-זאָווסקי.

דער פּראָצעס האָט געדויערט ביז 5 אַ זייגער אין אָוונט. די דעציזיע איז נאָך נישט אַרויס-געגעבען געוואָרען.

דאַנק-בריף פון מלוכה-פּרעזידענט.

די פערוואַלטונג פון דער ווילקער-שוהל האָט בעקומען אַ דאַנק-בריף פון דער קאַנצעלאַריע פון מלוכה-פּרעזידענט אַלס ענטפער אויף די גליק-וואונשען, וואָס די פערוואַלטונג האָט אַוועקגעשיקט דעם 11. נאָוועמבער צום מלוכה-פּרעזידענט.

ווי לאַנג וועט מען מעגען האַנדלען ערב-חגא?

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, איז אויף דער עהערנעכטינער זיצונג פון שטאָט-ראַט-פּרעזידיום בעשטימט געוואָרען דער ענדגילטיגער טערמין פאַר דער זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינע ענינים, אויף וועלכער עס וועט דעצידירט ווערען די פראַגע פון פראָלאָנגירען די האַנדעלס-שעה'ן אין דער ערב-חגא-צייט.

אויף דער דאָזיגער זיצונג וועט אויך, אין הסכם מיט'ן פאָרשלאַג פון בירגער-קאָמיטעט רע-צידירט ווערען די ענדערונגען פון די נעמען פון צוויי לאָדזשער גאַסען.

די דאָזיגע זיצונג וועט פאָרקומען דאָנער-שטאָג, דעם 6-טען ד. ח.

פייערלעשער-אָפּטיילונג אויף באַלוט.

(ב) נעכטען מיטאָגצייט איז אויף באַלוט אינסטאַלירט געוואָרען אַן אָפּטיילונג פון פייער-לעשער.

אין דעם ניי-אויסגעבויטען בנין אויף זגער-זשער 47 זענען אַריינגעפיהרט געוואָרען כל'ערליי פייערלעשער מכשירים.

דער פּרעזעס פון די פייערלעשער יאַרושעמב-סקי און דער קאָמענדאַנט, ד"ר גראָהמאַן האָבען געהאַלטען ענטשפּרעכענדע רעדעס פאַר די מיטגלי-דער פון דער אָפּטיילונג, וואָס בעשטייט פון 18 פייערלעשער און 6 שאָפערען.

די פייערונג פונ'ם חנוכת הבית איז אָפּגע-לעגט אויף מיטען דעצעמבער, ווען אַלץ וועט שוין זיין, ווי געהעריג אויסגעפערטיגט.

* * *

די פערוואַלטונג און קאָמאַנדע פון די לאָד-זשער פייערלעשער, בעטען אויף דעם וועג אויסצו-דריקען אַ הערציגען דאַנק די אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען מנדר געווען און געזאַמעלט נדבות אויף צו בויען די אָפּטיילונג פון די פייערלעשער און אַן עלעקטרישע סיגנאַליזאַציע אין באַלוט. אין דער וואָך פון 13–31 אָקטאָבער האָט די גאַס-זאַמלונג געגעבען 63,612 זל.

פאַר דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון קרעדיט-פעראיין

אין די קרייזען פון די היגע יודישע הויז-בע-זיצער איז איצט אַ שטאַרקע אויפלעבונג אין צו-זאַמענהאַנג מיט דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון קרעדיט-פעראיין, וואָס דאַרף פאָרקומען היינטיגען מיטוואָך. אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג דאַרף אָנגענומען ווערען דער נייער סטאַטוט. די יודען פּלענען שטענדיג בילדען אַ מעהרהייט אין קרעדיט-פעראיין זיי פּלענען אָבער די מעהרהייט נישט אויסנוצען און פעסטגעשטעלט אַ מאָדוס, אַז די יודען בילדען אַ דריטעל פון דער דירעקציע. זייט ס'האָט זיך אָנגעהויבען די פּאָליטיק פון „גרויס-לאָדז" קומט צו זעהר פיל מיטגלידער צום קרעדיט-פעראיין, ווייל יעדער הויז-בעזיצער וואָס נעהמט אַפילו די קלענסטע הלואה, ווערט שוין דורכדעם אַליין — אַ מיטגליד אין קרעדיט-פעראיין. די הויז-בעזיצער פון די שטאָט-קרעסען ווענדען זיך נאָך הלואה און בעקומענדיג די הלואה'ה ווערען זיי מיט-גלידער פון קרעדיט-פעראיין, אַזוי אַרום ווערען די יודישע פּאָזיציעס אַלס מעהר אָפּגעשוואַכט, הגם זייער איינפלוס אין אוכלוס ווערט נישט בעדייטענד פערקלענערט. כדי צו פערזיכערען זיך אויף ווייטער די השפּעה, וואָס ס'קומט זיי לויט זייער פינאַנציעלען איינפלוס; האָבען די יודישע פערטרעטער אַריינגע-טראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז ס'זאָלען געבילדעט ווערען 3 קוריעס, יעדע קוריע זאָל וועהלען 45 רעפּרעזענ-טאַנטען אומאָפּהענגיג פון דער צאָהל מיטגלידער וואָס וועלען ראָרט וועהלען, נאָר לויט דער גרויס פון קאַפּיטאַל וועלכען זיי רעפּרעזענטירען. אַזוי אַרום וואָלטען די יודישע הויז-בעזיצער געווען גע-זיכערט מיט זייער פערטרעטונג. דער דאָזיגער פּראָ-יעקט האָט אַלע שאַנסען אָנגענומען צו ווערען, ווייל איצט ווערען אַלע בעשלוסען אָנגענומען מיט אַ געוועהנליכער מעהרהייט.

די גענער פונ'ם פּראָיעקט ווילען אָפּשלעפּען, אַז אויף דער איצטיגער פערזאַמלונג זאָל די פראַ-גע נישט רעצידירט ווערען, ווייל שפּעטער וועט מען אויף צו ענדערען אַ פּונקט פון סטאַטוט האָ-בען נויטיג אַ קוואַליפיצירטע מעהרהייט פון 3 פערטעל שטימען. ראַגענען בעמיהען זיך די יודישע הויז-בעזיצער, אַז די פראַגע זאָל ערלעדיגט ווערען שוין איצט און טאַקע אַזוי ווי דאָס פערלאַנגען די פאַר-שלאַג-שטעלער. דער הויז-בעזיצער-קאָמיטעט, וועל-כער בעשעפטיגען זיך מיט די ענינים פון קרעדיט-פעראיין האָט דעריבער אויפגעפאָדערט אַלע יודי-שע הויז-בעזיצער, אַז זיי זאָלען אַרויסנעהמען די איינלאַדונגען אויף דער פערזאַמלונג און בעטיילינען זיך אין איהר; כדי צו שטימען פאַר די פאָרשלאַגען פון די יודישע הויז-בעזיצער.

פעראָרדנונג וועגען אויסמאַלען מעהל ערשיינט די טעג.

(2) ווי מ'אינפאָרמירט אונז, וועט אין די נאָהענטסטע טעג דערשיינען אַ פעראָרדנונג פון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, וועלכע וועט פעסטשטעלען אַנ'איינהייטליכען טיפּ פון קאָרן-מעהל, וואָס וועט זיין פערפּליכטעט פאַר אַלע.

מיט דער דאָזיגער פעראָרדנונג וועט געלעזט ווערען דער ענין פון נאָרמאַליזירען דאָס מאַהלען מעהל, לויט דעם וואונש פון דער מעהרהייט פער-איינען פון מעהל-בעזיצער.

די ביז-איצטיגע פעראָרדנונג וועגען מאַהלען מעהל אויף 70 פּראָצ. האָט געשאַפען אונגעהויערע שוועריגקייטען פאַר דער קאָנטראָלע, ווייל אַ גאַנצע רייה בעסער איינגעאָרדענטע מיהלען האָ-בען אויסגעאַרבייט מעהל אויף זיבעציג פּראָצענט. ס'איז אָבער דאָך געווען העלער, ווי דאָס נאָרמאַל אָנגענומענע.

איצט וועט אין לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע פעסט געשטעלט ווערען אַ ספּעציעלער טיפּ מעהל, געשאָ-פען אויפ'ן יס'ר פון 70 פּראָצ. מאַהלען פון דורכ-שניטליכע קערנדלעך, וואָס וועגען 70 קילאָ אַ העקטאָליט. דער דאָזיגער טיפּ וועט זיין פערפּליכ-טעט פאַר אַלע מילנער.

פאַר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל.

מוצאי שבת איז אונטער'ן פאָרזיץ פון רעפ. ד"ר ראָזענבלאַט פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די אַקטיווע קה"י-עסקנים.

ה' ד"ר וואַלדמאַן האָט רעפערירט וועגען די מעטאָדען פון דער אַרבייט לטובת דעם „קרן היסוד" אין דייטשלאַנד. נאָכדעם איז אָבגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט פון גאַנג פון קאַמפּיין לטובת דעם קרן-היסוד, וואָס האָט זיך אָנגעהויבען אין אונזער שטאָט מיט'ן אָנקומען פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע. עס איז מיט צופרידענהייט פעסטגע-שטעלט געוואָרען, אַז די אַקציע ענטוויקעלט זיך גוט, עס נעהמען אין איהר אַנטייל די חשובסטע יודישע טוער אין דער שטאָט דאָס פערשטענדניש פאַר דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין א"י — איז טיף אַריינגעדרונגען אין אַלע יודישע קרייזען. עס איז אויך אָנגעוויזען געוואָרען, אויף דעם פאַקט, וואָס אַ גרעסערע צאָהל תורמים האָבען זיך די לעצטע טעג אַליין געמאָלדען אין ביוראָ פון קה"י און ראָרט אונטערגעשריבען זייע-רע דעקלאַראַציעס. אַ רייהע פערזאָנען האָבען זיך אויך געמאָלדען און געשטעלט זיך צו דער דיספּאָ-זיציע פון קה"י-קאָמיטעט פאַר דער זאַמעל-אַרבייט, צווישען זיי אָנגעזעהענע יודישע בירגער פון דער שטאָט ווי אויך פון דער יוגענד. דער רעדנער האָט אויסגעדריקט די האָפענונג, אַז דער ביישפּיל וועט אויך דינען פאַר אַנדערע אַלס אָנערקענונג אַליין אַריינצוטראָגען זייערע דעקלאַראַציעס אין ביוראָ פון קה"י ווי אויך זיך שטעלען צו דער זאַמעל-אַרבייט.

צולעצט איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ עקזע-קוטיווע פון 5 פערזאָן, וועלכע האָט די אויפגאַבע אָנצופיהרען מיט דער אַרבייט. בעת דער אַקציע לטובת דעם קרן-היס'ר אין לאָדז, גלייכצייטיג איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ רעווידיר-קאָמיסיע פון אָנגעזעהענע פאָרשטעהער פון לאָדזשער יודענטום.

שווערער פאַרפאַל ביי דער אַרבייט.

(2) נעכטען איז ביי דער פאַבריק אויף יוליושאַ 32-34 געשעהן אַ שרעקליכער פאָרפאַל:

אויף דעם 29-יאָהריגען אַרבייטער סטאַניס-לאַוו לאַיאַמניצקי (יוליוש-גאַס 35) איז אַרויפגע-פאַלען אַ שווערער קאַסטען און האָט איהם אַזוי צושעדיגט דעם קערפּער, אַז מ'האָט איהם מיט שוואַכע סימנים פון לעבען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פון „קאָכאַנובקאַ".

אין שפּיטאָל אין „קאָכאַנובקאַ" איז פאָר-געקומען די ערעפנונג פון דעם ניי-אויסגעבויטען פּאַוויליאָן אויפ'ן נאָמען פון ד"ר וו. כאָרזקאַ.

דער נייער פּאַוויליאָן איז פאָראויסגעזעהען פאַר 600 קראַנקע.

עס ווערען געזאַמעלט נדבות אויף בעטלעך און איינאָרדנונג פון דעם פּאַוויליאָן. דער קאָמיטעט פונ'ם שפּיטאָל ווענדעט זיך צו דער לאָדזשער געזעלשאַפט נאָך אונטערשטיצונג פאַר דער נוצליכער און זעהר נויטיגער אינסטיטוציע ווער עס קען און וויל זאָל מנדב זיין געלד אָדער זאַכען פאַר דעם שפּיטאָל.

אַפּטייקען

היינט'גע נאַכט-דיזשורען.

פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27); וו. ראַ-גילעצקי (פּיעטריקאָווער 127); אילניצקי און צי-מער (וואָלטשאַנסקאַ 37); לייננוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2); י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1); י. קאַ-האַנע (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80).

B
A
J
?

חנוך-הספר תורה פון „שעורי ערב".

דער חנוך הס"ת פון שעורי ערב ע"י אגודת ישראל קומט פאַר דינסטאָג ד' דחנוכה אין פיל-האַרמאָניע-זאַל. עס נעמען אַנטייל אָנגעזעהענע פערזענליכקייטען פון אָרטאָדאָקסישען יודענטום אין פּוילען.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ לאָמפּען-שטראַהלען
עמפּ. פון 2–3 נאָכמ. און פון 4–7 אָוונט

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

Dr. med. W. EYCHNER
84-72 .טעל
אָנמעלד. פון 8–6 אָוונט

Dr. J. POLAKOW
37a
39-75 .טעל

L. JOSKOWICZ
Piotrkowska 27.

29 ...

די קאָמפּעטענץ און צוזאַמענשטעל פון די ארבייטס-געריכטן

II

פאַר יעדען בעזונדערען אַרבייטס-געריכט ווערען בעשטימט קרוין-ריכטער און ס׳ווערט אויך צוגעטיילט אַ געוויסע צאָהל לאַווניקעס.

די לאַווניקעס ווערען נאָמינירט דורכ׳ן יוס-טיץ-מיניסטער מיט דער פערשטענדיגונג פון די איבעריגע פעראינטערעסירטע מיניסטאָרען לויט פאָרגעשטעלטע דורך די אונטערנעהמערישע און אַרבייטער ווירטשאַפטליכע קאָרפּעראַציעס קאַנדי-דאַטען רשימות.

די לאַווניקעס ווערען אויסגעקליבען אין אַ גלייכער צאָהל פון יעדער גרופּע אויף אַ קאַדענץ פון 2 יאָהר.

אַלס לאַווניק קאָן בעשטימט ווערען יעדער פּוי-לישער פולבערעכטיגטער און אומבעפלעקטער ביר-גער, וועלכער איז נישט יונגער פון 30 יאָהר און בעהערשט די פוילישע שפּראַך אין וואָרט און שריפט.

וויבאַלד מען איז עלטער פון 60 יאָהר אָדער מען ליידט אויף אַ קראַנקהייט, מען וואוינט נישט אָדער מ׳האָט זיך איבערגעצויגען אויפ׳ן שטח פון אַנ׳אַנדערען אַרבייטס-געריכט; מען האָט שוין אין דער פאָריגער קאַדענץ ערפילט די פליכטען אָדער מען רעפּרעזענטירט שוין נישט די אינטערעסען פון דער אויסגעקליבענער גרופּע, קאָן מען לויט דער דעציזיע פון יוסטיץ-מיניסטער נישט אָננעה-מען די נאָמינאַציע אָדער רעזיגנירען פון מאַנדאַט אַלס לאַווניק פון אַרבייטס-געריכט.

פערשטעהט זיך, אַז דעם אַרבייטער קאָן מען נישט קינדיגען אָדער בכלל נישט בעשווערען צו-ליב דעם אַליין, וואָס ער ערפילט די פליכטען פון אַ לאַווניק.

פּרינציפּיעל איז דער מאַנדאַט פון אַ לאַווניק אין אַרבייטס-געריכט אַ האָנאָראַלער. נישט מעהר, אויב דער לאַווניק בעווייזט, אַז ער האָט דורכדעם היזק פערדינסט, קאָן ער בעקומען פאַר דער צייט אַ געוויסע ענטשעדיגונג.

פאַר נישט וועלען אָהן בערעכטיגטע מאָטי-ווען ערפילען די אַמטליכע פליכטען קאָן אַ לאַוו-ניק בעשטראָפט ווערען מיט 500 זל. עווענטועל מיט 2 וואָכען אַרעסט.

דער פּראָצעס פון קרייז-געריכט איז בערופען ענטגילטיג צו צונעהמען ביי אַ לאַווניק זיין מאַנ-דאַט אין פאַל, ווען ער בעגעהט אַ מיסברויך מיט זיין אַמט: פערנאַכלעסיגט בייזוויליג זיינע פליכטען, ווערט מאָראַליש אָדער סאָציאַל נישט פעהיג צו פערנעהמען דעם פּאָסטען פון אַ לאַווניק אין אַר-בייטס-געריכט.

ציווילע ענינים משפּט אַ קאָמפּלעט, וואָס בע-שטעהט פון 1 קרוין-ריכטער און 2 לאַווניקעס צו 1 פון דער גרופּע אונטערנעהמער און אַרביי-טער.

כאַראַקטעריסטיש, אַז צו בעהאַנדלען אַ סכסוך מיט אַ פיזישען אַרבייטער איז בערופען נאָר אַזאַ קאָמפּלעט, וואו דער אַרבייטער לאַווניק איז רע-פּרעזענטירט דוקא פון דער גרופּע פיזישע אַרבייטער.

דאַגעגען אַ סכסוך מיט אַ גייסטיגען אַרביי-טער קאָן גע׳משפּט ווערען נאָר דורך אַ קאָמפּלעט, וואָס בעשטעהט פון אַ לאַווניק, וועלכער איז פער-טרעטען פון דער גרופּע גייסטיגע אַרבייטער.

ווערט איז אויך צו דערמאָנען, אַז לויט דער עקסצעפּציע פון די צדדים קאָן נישט משפּט׳ען קיין קאָמפּלעט, וואָס בעשטעהט פון אַ לאַווניק, וועל-כער איז בעשעפטיגט ביים אָנגעקלאָגטען אונטער-נעהמער.

אין אַלע ציווילע ענינים קאָנען רעפּרעזענ-טירען די פעראינטערעסירטע צדדים זייערע פול-יעהריגע קינדער, עלטערן, שוועסטער און ברידער, מענער אָדער פרויען, פּערזאָנען פון זעלבען בע-רוף, דעלעגירטע דורך די פּראָפעסיאָנעלע פעראיי-נען, מיטגלידער אָדער פונקציאָנערען פון די זעל-בע פעראיינען.

וואָס שייך די אונטערנעהמער, קאָנען זייערע אינטערעסען פערטרעטען ווערען דורך זייערע בע-אַמטע, פערוואַלטער א. א. וו.

די אַרבייטס-געריכטען קאָנען אין בעשטימטע טעג און שעה׳ן משפּט׳ן סכסוכים לויט דער ווענ-דונג פון ביידע צדדים אָהן פריהעריגע מעלדונג.

בכלל ווערען סכסוכים אין די אַרבייטס-גע-ריכטען ערלעדיגען אין משך פון אייניגע טעג.

אין געלד-סכסוכים ביז 200 זל. איז קיין אַפּעלאַציע נישט דערלאָזבאַר, סיידען ס׳זענען פאָרגעקומען פּראָצעדוראַלע אָפּווייכונגען.

פון אַ געלד-תבואה ביז 50 זל. ווערען אַ חוץ פאַר אַוויזאַציעס, קיין שום אָפּצאָהל נישט גע-נומען.

ווי מיר זעהען זענען די אַרבייטס-געריכטען מסוגל אין אַ בעדייטענדער מאָס צו לינדערען די שאַרפע בעציהונגען צווישען אונטערנעהמער און אַרבייטער.

זיי קאָנען אויך דעם אַרבייטער-קלאַס ברענ-גען גרויסע נוצען ביים רעאַליזירען די אַרבייטער שוץ געזעצגעבונג און פערזיכערונג, הגם קיי-דירעקטע ווירקונג אויף די געריכטס-אורטיילען קאָנען די אַרבייטער אין דעם פּרט נישט האָבען שוין דערפאַר, ווייל שטראָף-ענינים משפּט׳ן די קרוין-ריכטער אַליין אָהן דער בעטייליגונג פון לאַווניקעס.

ווי בעקאַנט איז די פעראָרדנונג וועגען אַר-בייטס-געריכטען פערעפענטליכט געוואָרען דעם 25 מערץ 1928 און איז לויט דער בעשטימונג פון אַרט. 39 אַריין אין קראַפט דעם 25 יוני 1928.

ליידער איז די רעאַליזאַציע פון דער דער-מאָנטער איינריכטונג געבליבען שטיין אויף עפּיס אַ טויטען פּונקט, פון וועלכען זי האָט זיך נאָך ביז׳ן היינטיגען טאָג נישט גערירט פון אָרט.

י. אינפעלד.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער קאָלאָניאַל-סעקציע ביים קליינהענדלער-פעראיין פּעטריק. 6

אין דער אָנוועזענהייט פון אַלע מיטגלידער עפענט דער פּרעזעס ה׳ טאַסק די פערזאַמלונג און ער גיט אָפּ אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער סעקציע.

פון דעם ראַזיגען בעריכט איז צו זעהן, אַז די סעקציע האָט זיך שעהן ענטוויקעלט און עס איז פיל אויפגעטון געוואָרען פאַר די מיטגלידער.

נאָכדעם טרעט מען צו צו וועהלען אַ פער-וואַלטונג, אין וועלכער עס ווערען אויסגעקליבען:

פּרעזעס: יוסף עריליך, וויצע-פּרעזעסען: אַב-רהם בענטשינסקי און משה טוכמייער; סעקרעטאַר: לייזער לוסטיגמאַן; עקאָנאָם: שלמה טאַסק; פער-וואַלטונגס-מיטגלידער: וואָלף ברוין, יחיאל מאיר איזביצקי יוסף בענעט, אַברהם בענועל, שמעון גאָטליב, מרדכי בלוזקא; קאַנדידאַטען: אַברהם מישלאַקאָווסקי, שמואל ליכמאַן.

די נייע פערוואַלטונג האָט אָנגענומען געהעריגע רעזאָלוציעס וועגען אינטערווענירען ביי דער געהע-ריגער מאַכט, לטובת די קליינהענדלער.

די יודישע יוגענד און דאָס נייע א״י.

היינט אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון „התאחדות" אַ יוגענד-פערזאַמלונג, אויף וועלכער ס׳וועלען אַרויסטרעטען דער מיטגליד פון די א״י-דעלעגאַציע ה׳ ש. זשוכאָוויצקי און רעד. פון „די יודישע רונדשאַו" ד״ר מ. וואַלדמאַן אויף דער טעמאַ: „די יודישע יוגענד און דאָס נייע א״י".

Bieli i udelikatnia cerę
J. & S. Stempniewicz · Poznań

בריף אין רעדאַקציע

חשוב׳ע רעדאַקציע!

דערמיט בעט איך פערעפענטליכען פאָלגענ-דען בריף:

אין נומער 277 פון אייער חשוב׳ער צייטונג איז׳ם בעריכט וועגען דער „קרן-היסוד"-קאַמפּאַניע אין אונזער שטאָדט, איז וועגען דער אויפנאַהמע פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע אין צענטער. יוד. האַנדוו. פערבאַנד צוו. אַנד. געוועז געדרוקט פאָל-גענדעס:

„איינער פון די פערזאַמעלטע האַנדווערקער ה׳ שוואַרצבערג האָט אָנגעוויזען, אַז ס׳איז קלאָר, אַז די יודישע האַנדווערקער דאַרפען אונטערשטי-צען די אַקציע פון „קרן היסוד", דאָך דאַרף מען אויפמערקזאַם מאַכען די א״י-דעלעגאַציע אויף די לעצטע בעדויערנסווערטע געשעהענישען, בעת דער יודישער פערזאַמלונג אין תל-אביב.

ה׳ יפה האָט געענטפערט, אַז דער גאַנצער ישוב אין ארץ-ישראל איז אויפגערעגט צוליב דעם אָנפאַל און קיינעם פעלט אפילו נישט איין צו קעמפען מיט אַזעלכע מיטלען געגען יודיש".

למען האמת מוז איך פעסטשטעלען פאָלגענדעס:

נישט איך האָב געזאָגט, אַז ס׳איז קלאָר, אַז די יודישע האַנדווערקער דאַרפען שטיצען דעם „קרן היסוד" און מען דאַרף אויפמערקזאַם מאַכען די דעלעגאַציע אויף די בעדויערנסווערטע געשע-העניששען א. ז. וו.

אמת איז, אַז איך האָב צווישען אַנדערען גע-זאָגט: דער יודישער בעל-מלאכה האָט אַ פּאָזיטי-ווען אינטערעס פאַר׳ן אויפבוי פון ארץ-ישראל, ער קאָן אָבער נישט דערלאָזען, אַז זיינע שווער-פער-האָרעוועטע גראָשענס, וואָס ער גיט פאַר ארץ-ישראל, צי דאָס איז דורכ׳ן קרן-היסוד, אָדער דורך אַנדערע וועגען, זאָלען פערוועגדט ווערען פאַר די יונגלעך פון גדוד מגיני השפה, אויף וואַרפען שטיינער אין יודישע אַרבייטער-פערזאַמלונגען, בלויז דערפאַר, וואָס זיי ווערען געפיהרט אין דער יודי-שער שפּראַך.

ווען איך האָב דערנאָך פערלאַנגט, אַז דער שליח פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאַציע זאָל אי-בערגעבען אונזער גרוס, אויסדריקען, אונזער אויפ-רעגונג און עמפּערונג געגען אַזעלכע ווילדע מעשים, האָבען די אָנוועזענדע דורך אַפּלאָדיסמענטען גע-געבען זייער צושטימונג.

געענטפערט האָט נישט ה׳ יפה, וועלכער איז איבערהויפּט געוועזען נאָר ביים אָנהויב פון די פער-זאַמלונג און האָט מיך אינגאַנצען נישט געהערט רעדען. געענטפערט האָט ה׳ זשוכאָוויצקי, וועלכער האָט ווירקליך אויסגעדריקט זיין איינשטימיגקייט מיט מיר און ערקלערט, אַז דער גאַנצער ישוב איז געגען דעם אַרט אַרויסטרעטונגען געגען יו-דיש, און אַז דאָס האָט מיט׳ן „גדוד מגני השפה" קיין שום שייכות נישט. אפילו דער „ברית-טרומפּל-דור" האָט געפינען פאַר נויטיג דערפון זיך ריינצו-וואַשען.

איך דאַנק אייך פאַר׳ן פערעפענטליכען דעם בריף.

מיט דרך ארץ

י. שוואַרצבערג.

די לאָדזער פּרייווילינע פייערלעשער קאָמאַנדע, מעלדעט דערמיט, אַז זי האָט נישט אַרויסגעגעבען קיין שום „יערנאַרניובקע" און זאַמעלט נישט קיין שום אַנאָנסען אויף אַזעלכער.

עס זאַמעלט נדבות און אַנאָנסען אין לאָדז דער קאָמיטעט פון דער פּרייווילינער פייערלעשער אין סטאַראַ-גורא און ווי מען גיט איבער אויך אָהן דער ערלויבניש פון דער לאָדזער סטאַראָסטווע.

ספּאָרט-בעוועגונג.

„גאַרבאַרניאַ" אין דער „עקסטראַ-קלאַס".

קראַקא, 2 (טעלעפאָניש). דאָ איז היינט פאָר-געקומען דער רעוואַנש-מעטש און גלייכצייטיג דער רעצידירענדער מעטש, וועגען אַריינגעהמען אין דער „עקסטראַ-קלאַס" צווישען די היגע „גאַרבאַרניאַ" און לאָדזער „ל.ט.ס.ג.", וועלכער האָט זיך פער-ענדיגט מיט אַ נצחון פון „גאַרבאַרניאַ", מיט אַ רעזולטאַט פון 2:0.

* * *

שוין העכער 2 חדשים, ווי ס׳האָבען זיך אָנ-געהויבען די קאַמפען צווישען די בעזונדערע מייס-טערס פון יעדען קרייז וועגען אַריינגעהמען אין דער „עקסטראַ-קלאַס".

באַלד פון די ערשטע מעטשען אָן האָט מען געקענט פאָראויס זעהען, אַז איינער פון די זיכ-ערסטע קאַנדידאַטען אויפ׳ן ראַזינען אָרט וועט זיין „גאַרבאַרניאַ" אָדער „ל.ט.ס.ג." און דעם יבער טאַקע האָט מען מיט גרויס אומגעדולד געוואַרט אויף די מעטשען פון די 2 דערמאָהנטע קאַנדידאַטען.

נישט קוקענדיג אָבער דערויף, וואָס דער ערשטער מעטש צווישען די 2 קלובען האָט זיך פער-ענדיגט מיט אַ גרויסען נצחון פון „ל.ט.ס.ג." אין רעזולטאַט פון 5:1 האָט מען דאָך פאָראויס גע-וואוסט, אַז „גאַרבאַרניאַ" איז מיט איהר אָרט אין דער „עקסטראַ-קלאַס" זיכערער ווי „ל.ט.ס.ג." און דאָס איז דערפאַר, ווייל דער רעצידירענדער מעטש דאַרף פאָרקומען אין קראָקא, וואו „גאַרבאַרניאַ" פיהלט זיך קאָנקורענצלאָז.

„ל.ט.ס.ג." האָט אָבער דעם קאַמף ביי קיין פאַל נישט אויפגעגעבען, און ביז צו דער לעצטער מינוט מיט דער גאַנצער פעסטקייט דעם קאַמף גע-פיהרט. זי האָט אָבער סוף כל סוף געמוזט קאַ-פּיטולירען צו דער שטאַרקער און טעכנישער „גאַר-באַרניאַ".

„גאַרבאַרניאַ" האָט אָבער אין אַ גאָר גרויסער מאָס איהר זיג צו פערדאַנקען דעם, וואָס דער דאָ-זיגער מעטש איז פאָרגעקומען אויף איהר אייגענעם פּלאַץ, וואו זי האָט איהרע אַלע אָנהענגער. און דאָס האָט איהר טאַקע אין אַ גרויסע מאָס גע-האָלפען אין דעצידירענדען מאָמענט צו איהר זיג.

„גאַרבאַרניאַ" איז אַזוי אַרום אַריין אין דער „עקסטראַ-קלאַס" און אין קומענדען יאָהר וועט זי שוין אָנטיילנעהמען אין די מייסטערשאַפטס-קאַמ-פען פון פוילען.

כאַראַקטעריסטיש דערביי איז, וואָס אויך פאַר אַ יאָהרען איז „ל.ט.ס.ג." נישט אַריינגעגאַנגען אין דער „עקסטראַ-קלאַס" צוליב איין פערשפּילטען מעטש; אויך ביי דעה זעלבער „גאַרבאַרניאַ", וועל-כע האָבען דעמאָלט אַזוי אַרום געהאָלפען „שלאָנסק׳ן" אַריינצוגעהן אין דער „עקסטראַ-קלאַס".

„ביעג"—„בוזשאַ" (פּאַביאַניץ) 1:2

דער דאָזיגער מעטש איז פאָרגעקומען זונטאָג אין לאָדז, וועגען אַריינגעהן אין דער „אַ"-קלאַס.

„ביעג", וועלכער האָט איבערשטיגען זיין געגנ-נער האָט דעם מעטש געוואונען פולשטענדיג פער-רינט.

פיל גינסטיגע מאָמענטען האָבען ביידע צדדים נישט אויסגענוצט, דערביי „בוזשאַ׳ס" אַ שטראָף-שטויס האָט אָפּגעראַטעוועט דער טויערמאַן פון „ביעג".

ה. ב—ן.

אָריגינעלע פּודער COTY נור 3.10

די פּרייזען פון אַלע קאָסמע-טישע אַרטיקלען פערקלענערט מיט 25%

אויסערדעם זענען פון היינט אָן

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11, tel. 75-92

אַ יודישער שניידער פערלאַנגט פון פּרינץ אַ טובה.

מערקווירדיגע פּאַסירונג, מיט וועלכער עס טומעלט איז רומעניע.

לייב גודעלמאַן — דאָס איז דער נאָמען פון אונזער העלד, וועגען וועלכען מען רעדט יעצט אין גאַנץ רומעניען. ער איז אַ געוועהנליכער שניידער, א יוד שוין אין די יאָהרען, און קען קיין איין שפּראַך נישט, אויסער יודיש, דאָס הייסט, ער קען יאָ שפּראַכען. אָבער בלויז אויפ'ן וואונק. און אַז ער דאַרף זיך אָדורכריידען מיט אַ קריסט, בענוצט ער אַלע אברים: די הענד, די פּיס, די אויגען, דעם קאָפּ א.אַ.וו. און אָט דאָס יודעל האָט צוריק מיט א פּאָר וואָכען אָנגעשפּאַרט אין בוקאַרעשט אַזש ביים פּרינץ ניקאָלאַי, איינער פון די דריי רעגענטען, וועלכע פיהרען יעצט מיט'ן לאַנד.

מיר וועלען איהם אַליין לאָזען דערצעהלען די געשיכטע, ווי זי איז פאָרגעקומען פון אָנפאַנג ביז ענדע.

— מיט אַכט יאָהר צוריק — דערצעהלט לייב גודעלמאַן — האָב איך דערלאַפט פאָהרען פון מיין געבורט-שטעטעל טעלענעשט, קיין קעשענעוו. אַליין רינגען אַ פוהר האָב איך נישט געקענט. האָב איך געלאָזט געהן צו-פוס און אומיטען וועג האָט מיך אָנגעיאָגט אַ גרויסע פוהר, וועלכע איז געווען בעדלאָדענט מיט זעק. אויף דער פוהר איז געזעסען אַ יוד, וועלכען איך האָב נישט געקענט. איך האָב געבעטען דעם אומבעקאַנטען יודען, ער זאָל מיך אַרויפנעהמען צו זיך, און האָב איהם געזאָגט, אַז קיין סך בעצאָהלען בין איך נישט אימשטאַנד. דער יוד האָט מיך געהייסען ארויפקריכען און צוגעזאָגט, אַז קיין געלד וועט ער ביי מיר נישט. זאָל איהם נאָר גאָט העלפען, אַז ער זאָל מאַכען גוט מיט זיין רייזע, וועט ער מיר נאָך שענקען אַ פּאָר הונדערטער...

זענען מיר געפאָהרען צוזאַמען אַ שטיק וועג און געטראַכט פון פערשידענע זאַכען. פּלוצלונג איז ער אַראָפּגעשפּרונגען פון דער פוהר און מיר געזאָגט, אַז ער מוז דאָ בלייבען הינטערשטעליג אויף אַ וויילע צוליב „געוויסע בעדערפענישען" און מיר, דאָס הייסט, איך מיט דעם פוהרמאַן, זאָלען דערווייל פאָהרען ווייטער.

מיר זענען אָפּגעפאָהרען אַ קילאָמעטער און מיין יודעל איז נישטאָ. האָב איך געהייסען דעם גוי בלייבען שטעהן, אָבער ער האָט נישט געוואָלט, נישקשה, האָט ער מיר געענטפערט, ער וועט שוין געפינען דעם וועג, מיר פאָהרען שוין נישט דאָס ערשטע מאָל.

מיט אַמאָל — איך טו אַ קוק, און עס ווערט מיר פינסטער אין די אויגען. זשאַנדאַרמען געהען מיר אַנטקעגען.

— שטעה, זיראַן! וואָס פיהרסטו דאָ?

איך האָב זיי געזאָגט ווי דער אמת איז, אַז איך ווייס נישט.

האָבען זיי זיך גענומען צום גוישען פוהרמאַן, זיי האָבען איהם געגעבען עטליכע סטוסאַקעס אָבער ער האָט שוין הפּנים נישט דאָס ערשטע מאָל געהאַט אַזאַ מין בעגעגעניש און האָט געהאַלטען אין איין זיינע: און-צ'למען זיך. אַז ער ווייסט פון גאָר נישט. עפּעס אַ יוד האָט איהם געדונגען, ער זאָל פיהרען די פּעקלעך קיין קעשענעוו און אויפ'ן וועג איז דער יוד פלוצים פערשוואונדען געבליבען איז בלויז דער פרעמדער (דאָס הייסט איך) יוד אויפ'ן וואָגען, און ווייטער ווייסט ער פון גאָרנישט צו זאָגען.

די זשאַנדאַרען האָבען אויפגעריסען אַ פּעקעל און דערזעהן, אַז דאָרטען ליגט קאָנטראַבאַנדע טאַבאַק האָט מען מיך מיט דער פרעמדער סחורה אָפּגעפיהרט קיין קישענעוו און אַריינגעזעצט אין טורמע. אינגיכען איז פאָרגעקומען מיין פּראָצעס און מען האָט מיך פערארטיילט צו בעצאָהלען 56 טויזענד לעי שטראָף. פערשטעהט איהר דאָך, אַז איך האָב נישט געהאַט צו בעצאָהלען אַפילו 56 גראָשען, און מען האָט מיך געצוואונגען אויסצוצאָהלען דעם שטראָף ביסלעכווייז. איך וואָלט געדאַרפט אַרבייטען הונדערט יאָהר אויף אויסצאָהלען. האָבען זיך אָבער געפונען יודען בני רחמנים און מען האָט מיר געדונגען אַן אַדוואָקאַט, וועלכער האָט זיך פעראינטערעסירט מיט מיין געשיכטע. אָבער קיין נחת האָב איך נישט געהאַט. אַלע מאָל האָט מען מיך גערופען צו אַן אַנדער ריכטער, און אַנשטאָט צו אַרבייטען און פערדינען אויף מיין שטיקעל ברויט, האָב איך זיך אומגעבלאָנקעט אין די געריכטס-זאַלען פון קעשענעוו, יאַסי, בוקאַרעשט און אַנדערע.

איך האָב געזעהן, אַז ס'איז שלעכט בין איך אַוועק קיין קעשענעוו צום ראַבינער צירעלסאָן און איהם געבעטען, ער זאָל מיר געבען אַ רעקאָמענדאַציאָנס-בריף צו איינעם פון די אָנגעזעהענע בוקאַרעשטער יודען, וועלכע קענען אַ טובה טאָן אין אַזעלכע פאַלען. דער ראַבינער האָט מיר געגעבען אַ בריף צום בעקאַנטען יודישען מיליאָנער, עלי בערקאָוויטש. איך האָב גענומען דעם בריף און בין אַוועקגעפאָהרען קיין בוקאַרעשט. מילא, וואָס איך בין אויסגעשטאַנען דעם גאַנצען וועג, לאָזט זיך גאָרנישט בעשרייבען, וואָרים איך האָב נישט געהאַט אויף רייזע-הוצאות, און אין בוקאַרעשט גופא האָב איך נישט געוואוסט, וואו אַ טיר עפענט זיך, אָבער צרות ברעכען אייזען, און זיי האָבען מיך געטריבען.

דער באַנקיר בערקאָוויטש האָט איבערגעלייענט ראַבינער צירעלסאָן'ס בריף, זיך בעקענט מיט מיין פּעקעל צרות און געענטפערט, אַז ליידער קען מען מיר שוין גאָרנישט העלפען, ווייל אַלע טערמינען צו דערלאַנגען אַן אַפּעלאַציע זענען געריכטס-אורטייל זענען שוין פעראיבער. בלויז איין עצה קען ער מיר געבען: ער וועט מיר אָנשרייבען אַ בריוועלע צום אַדוואָקאַט פון דער קאַנצעלאַריע ביי דער הויכער רעגענץ, און יענער וועט אין מיין נאָמען דערלאַנגען אַ ביטע צו דער רעגענץ, אַז מען זאָל מיר מוחל זיין מיין זינד.

איך בין אַוועק אין דער קאַנצעלאַריע. אָבער — כאַפּט נישט! אַזוי לייכט, מיינט איהר, קומט עס אָן אַ יודישען שניידער, פון אַ קליין שטעטעלע נאָך, וואָס קען נישט קיין רומעניש, אָנצוקומען אין דער קאַנצעלאַריע פון דער הויכער רעגענץ? אַדרויסגע-אַטעוועט האָט מיך, ערשטענס, דאָס בריוועלע פונ'ם באַנקיר בערקאָוויטש, וועלכער איז אַ השוב'ע פּערזאָן אין די הויכע קרייזען, און, צווייטענס, מיין... קאַפּאָטע. עפּעס האָט מען געהאַט אָבשיי פאַר מיין שבת'דיגער קאַפּאָטע.

אַזוי ווי איך שטעה אין קאָרידאָר און וואַרט אויף אַן ענטפער (אויף מיין בריוועל), זעה איך ווי אַ שעהנער, אייעלער יונגערמאַן געהט פערביי און נאָך איהם — עטליכע [illegible] גענעראַלען. איך האָב געמיינט, אַז איך קריג די אַפּאָפּלעקסיע אויפ'ן אָרט פון שרעק. עפּעס אַ קליינינקייט! אין קעניגליכער קאַנצעלאַריע זאָל פלוצים אויסוואַקסען אַ יוד? און נאָך דאָס פאַר אַ יוד? אַ שניידער! און אין אַ קאַפּאָטע. איינער פון די גענעראַלען האָט מיך טאַקע געוואָלט מיט זיינע בליקען דורכשטעכען, אָבער אין דעם זעלבען מאָמענט איז דער רעגענט-פּרינץ צו מיר צוגעגאַנגען און אַ פרעג געטאָן, וואָס איך וויל.

איך האָב גלייך פערשטאַנען, אַז ענטפערען וועל איך נישט קענען, ווייל איך קען קיין רומעניש נישט, און, אויסערדעם, האָט ביי מיר אָפּגענומען דאָס לשון, האָב איך זיך אַ וואָרף געטאָן צו זיינע פּיס און... זיך צעוויינט. דער פּרינץ האָט זיך שוין פעראינטערעסירט מיט מיר, און מיך איבערגעגעבען צו זיין אַדוואָקאַט אין די הענט אַריין.

און יעצט, מיין פריינד, וועט שוין זיין רעכט, ווי רעדן? שטראָף וועל איך צאָהלען אומזיסט און אומנישט?

אַ רב'ס אַ זוהן פערלאָזט זיין פרוי אין אמעריקא און קריגט פאַלשע אונטער-שריפטען פון רבנים, אַז זי איז משוגע

נאָך צוריק מיט יאָהרען האָט פון טירגויל-ניאמץ (אַ שטעטעל אין אַלט-רומעניען) עמיגרירט קיין אַמעריקע דעם דאָרטיגען רב'ס אַ זוהן, נ. ווייסענבלום. די גאַנצע צייט פלעגט דער אַלטער רב בעקומען זעהר גוטע בריף פון זיין זוהן, אָבער צוריק מיט אַ מאָנאַט איז פלוצים אָנגעקומען אַ דעפּעשע פון איהם, אַז ער לעבט איבער זעהר אַ שלעכטע צייט און ער קומט צום פאָטער זיך זעהן.

און, ווירקליך, מיט עטליכע טעג שפּעטער איז ווייסענבלום אָנגעקומען קיין טירגויל-ניאמץ. ער האָט דערצעהלט דעם פאָטער, ווי גוט עס האָט זיך איהם געלעבט ביז יעצט אין אַמעריקא, נאָר די לעצטע פּאָר יאָהר לעבט ער איבער אַ פאַמיליען-טראַגעדיע, ווייל זיין פרוי איז געוואָרען פּסיכיש קראַנק, און ער מוז זיך מיט איהר גט'ען, און חתונה האָבען מיט אַ צווייטער.

דער פאָטער האָט איהם גלייך געשטעלט אַ פראַגע, ווי קען ער טראַכטען פון חתונה האָבען, אַז ער האָט נישט קיין היתר פון הונדערט רבנים, ווי עס פאָדערט דער יודישער דין אין אַזעלכע פאַלען, אָבער דער זוהן האָט אַרויסגענומען פון טאַש אַ היתר, אויף וועלכען עס האָבען זיך געפונען הונדערט אונטערשריפטען פון רבנים, אַז ער מעג חתונה האָבען אָן אַ גט, ווייל זיין פרוי איז משוגע.

דער יונגער ווייסענבלום איז אַוועקגעפאָהרען אין אַ בעסאַראַבישער שטאָט, און דאָרטען חתונה געהאַט מיט אַ פריילין הענע של—יט, נישט זאָגענדיג איהר גאָרנישט וועגען דעם, אַז ער האָט איבערגעלאָזט אַ פרוי מיט צוויי קינדער אין אַמעריקא.

דערווייל האָט אָבער דער אַלטער רב פון טירגויל-ניאמץ בעקומען אַ בריף פון זיין אַמעריקאַנער שנור, אַז אַזוי ווי איהר מאַן האָט זי פערלאָזט און איז אָפּגעפאָהרען קיין רומעניע, בעט זי איהם, דעם שווער, הייסט עס, אַז ער זאָל זעהן ווירקען אויף איהם, ער זאָל זיך אומקעהרען, דערביי לעגט זי צו אַ ציינגניש פון אַן אַרצט, אַז זי איז פאַלש קראַנק געווען, ווי אויך אַ כתב פון אַ רב, אַז איהר מאַן האָט קיין רעכט נישט חתונה צו האָבען מיט אַן אַנדער פרוי.

דער ניאמצער רב האָט תיכף איבערגעשיקט דעם בריף צו זיין זוהן. און, ווי עס פאַסירט אַמאָל, איז דער בריף געראָד צו דער פרוי של—יט אין די הענט (איצטיגע ווייסענבלום). און ווי נאָר זי האָט איבערגעלייענט דעם בריף, האָט זי געגומען חלש'ן, אַז מען האָט זי קוים אָפּגעמינטערט.

אָבער מיט דעם האָט די געשיכטע זיך נאָך נישט פערענדיגט.

די פרוי של—יט האָט אָנגעגעבען אין געריכט אויף איהר מאַן, אַז ער האָט זי געשענדעט, ווייל חתונה האָבען מיט איהר האָט ער דאָך נישט געהאַט קיין רעכט, ווייל ער האָט דאָך געלאָזט אין אַמעריקא אַ נישט געג'גט'ע פרוי, הייסט עס, אַז ער האָט זי איינפאַך בעשווינדעלט און געשענדעט. דאָס געריכט ווידער האָט זיך, אויסער אַלעמען, אויך פעראינטערעסירט מיט דער פּראָצעדור פון דער חתונה, און דער רב ראַבינאָוויטש, וועלכער האָט געגעבען דעם יונגען פּאָר'ל חופּה וקידושין, איז אויך צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

דער רב, פון זיין זייט, טענה'ט, אַז אַזוי ווי ווייסענבלום האָט צוגעשטעלט אַ ציינגניש מיט הונדערט חתימות פון אַמעריקאַנער רבנים, אַז ער האָט רעכט חתונה צו האָבען, האָט ער, דער רב, געמעגט געבען חופּה וקידושין. האָט מען גענומען אויספאָרשען די ציינגניש, און עס ציינט זיך אַרויס, אַז די חתימות זענען קיין חתימות נישט, די רבנים — קיין רבנים נישט. עס איז אַ געפעלשטער היתר.

די אויספאָרשונג ווערט נאָך פאָרלויפיג געפיהרט, און מען שמועסט זאָגאַר, אַז דער רומענישער געריכט וועט זיך ווענדען דורכ'ן רומענישען קאָנסולאַט אין אַמעריקאַ צו די רבנים מיט אַן אָנפראַגע וועגען דעם יונגענמאַן און וועגען דעם היתר, וואָס ער בעזיצט, ווייל ער האַלט זיך ביי זיינעם, אַז זיין ןפרוי איז גייסטיג קראַנק, און אַז דער היתר איז אַ היתר.

דערווייל קאָכט און עס טומעלט אין די יודישע קרייזען פון אַרום טירגויל-ניאמץ.

ט'האָסטו דיר גאָר אַן אַמעריקאַנער רב צום טיש מיט אַ ווייב און צוויי קינדער אין אַמעריקאַ, און מיט אַ צווייטע פרוי אין רומעניען!

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער=קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאָכמ

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-61.
[illegible]

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און הארץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג
צוריקגעקעהרט.

„אַרט" זאַכאָדניאַ 43
יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראַדערזאָן.
נור 3 טעג!
היינט — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אין אָוונט
„אונזערע קינדער"
1) אובערטורע
2) אין ווילדן וואַלד
3) באַלוט-באַלעט
4) כ'בעשולדיג
5) מגיד
6) בעקערלעך
7) שיף
8) אונזערע קינדער
9) וואָס יעדער טוט
10) אויף דער דאַטשע
11) עלף טאַנצט
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוונט, שבת פון 1—5 נאָכמ. און פון 7 אין אָוונט.
הנחה-בילעטען זענען נישט גילטיג.
אַנאָנס! דאָנערשטאָג, ד. 6. דעצעמבער פּרעמיערע פון 4. פּראָגראַם א. ב.: „לאַטקעס"
ליטער. לייטער: מ. בראָדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאַן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען—ד. מאַטוס און ש. בלום. קאָמפּאָזיטאָרן: י. ריינגלאַס און מ. נעלקען

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
[illegible]
גילטיג דעם 3-טען דעצעמבער 1928

8408 א—ר:
אַזוי ווי דאָס יאָהרגאַנג 1894 איז אויף איבונגען נישט גערופען געוואָרען און אויף דער קאָנטראָל פערזאַמלונג אין יאָהר 1926 זענט איהר שוין געווען, דאַרפט איהר זיך צו דער איצטיגער קאָנטראָל-פערזאַמלונג ממילא נישט שטעלען.

8409 G. I. פון פּאָלודניאָווע.
איהר טאָרט די שטיהל אַליין נישט פערקויפען אפילו ווען איהר וועט דעם קליענט צושיקען פריהער אַ רעזיגנטאַלע אויפפאָדערונג, אַז ער זאָל די אַרבייט אויסלייזען אין משך פון אַ בעשטימטען טערמין, נאָר איהר מוזט דעם בעשטעלער אומבעדינג פערקלאָגען אין געריכט.

8410 ש. ל.
דעם פערזאָן דראָהט ביז 3 יאָהר טורמע.
אויף קיין פערעלטערונג האָט ער זיך נישט צו שטיצען, די ביזהעריגע אַמנעסטיעס קאָנען אויך אין דעם פאַל נישט אָנגעוואָנדען ווערען. ענדערען די לאַגע וועט אויך נישט דער אומשטאַנד, וואָס ער האָט אָנגעוואוירען די פּוילישע בירגערשאַפט און האָט דורך דער צייט אָנגענומען די פראַנצויזישע.

8411 פלום דוד:
8412 אַ שטענדיגער לעזער פון פּפּפער-גאַס:
8413 פּרץ ל—וויטש:
8414 אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון טאַרגאָווע 39.
וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערגנענדיג די ציימונג.

8415 יעקב אַסמר.
ס'קאָן אָנגעוואָנדען ווערען אין דעם פאַל אַ פּרושימוס, איהר מוזט קודם כל איבערגעבען דעם געלד-וויראַק דעם קאָמאָרניק דורכצופיהרען אַן עקזעקוציע און נעמען פון קאָמאָרניק שפּעטער אַ בעשטעטיגונג, אַז אין בעל חוב'ס רשות געפונט זיך נישט קיין שום פערמעגען און אַז ער קאָן נישט אָנווייזען, מיט וועלכע מיטלען ער וועט דעם חוב בעצאָהלען.

פאַר דער צייט פון אַרעסט מוז דער מלוה בעצאָהלען, נאָכ'ן אָפּזיצען דעם טערמין רעכענט זיך דער חוב פאַר בעצאָהלט.

8416 ז. ז—ג.
בלויז פון די יאָהרגענג 1900 1903 און 1888 ווערען גערופען די מיליטער פליכטיגע אויך פון דער קאַטעגאָריע D עווענטועל C2.

וואָס שייך די מיליטער-פליכטיגע פון די איבעריגע אויסגערעכנטע אין די פערעפענטליכטע בעקאַנטמאַכונגען יאָהרגענג, ווערען גערופען אויף די איצטיגע קאָנטראָל-פערזאַמלונגען נאָר די קאַטעגאָריעס A. און C. וועלכע זענען אין די יאָהרען 1925, 1926 אָדער 1927 נאָך אויף קיין קאָנטראָל-פערזאַמלונג נישט געווען. אָדער האָבען געדאַרפט גיין אויף מיליטערישע איבונגען און זענען נישט געגאַנגען.

8417 אַ לעזער פון מלינאַרסקאַ:
מיט'ן מאָמענט, וואָס אייער פרוי הויבט אַליין אָן צו פיהרען אַן אונטערנעהמונג. פערלירט זי דאָס רעכט צו געניסען פון דער קראַנקען-קאַסע אויף 1 גרונט פון אייער פערזיכערונג.

8418 ש. ב—וויטש.
דער סובלאָקאַטאָר נעמט נישט איבער נאָכ'ן פערשטאָרבענעם לאָקאַטאָר דאָס רעכט פון אַ לאָקאַטאָר פון דער דירה, ממילא וועט דער הויזווירט קענען איהם בעקומען אַן עקסמיסיע.

הינטער די קוליסעז פון דער מאדע-וועלט

אַ פרוי, וואס איז 50 מאל אַריבערגעפאָהרען דעם ים צו איִמפּאָרטירען פּאַריזער מאדעס קיין אמעריקא, גיט אַ לעבעדיג בילד פון דעם, וואס עס טוט זיך אפּ אין די מאדע-סאַלאָנען.

ווען די טאָכטער קומט צו איהר פאָטער און לאַשטשענדיג זיך, בעט זי אַ פּאָר הונדערט דאָלאַר, ווייל זי מוז זיך איינשאַפען די נויטיגע בגדים פאַר'ן ווינטער, איז דער ראָזיגער טאַטע נישט שטאַרק צופרידען, ער קאָן נישט פערשטעהן פאַרוואָס מען דאַרף אויף די שמאַכטעס אויסגעבען אַזוי פיל געלט. ראַכט זיך, ער האָט אַליין געזעהען אין די פענסטער אויסגעשטעלט קליידער און מאַנטלען און היטלען, וואָס קאָסטען נישט קיין דריט חלק, וואָס די טאָכטער פערלאַנגט.

אָבער דער נאַאיווער מענש ווייסט נישט, אַז גערעכט איז זיין קינד און נישט ער, וואָס זאָל זי טון, אַז עס ווענען אָנגעקומען נייע מאָדעס, פריש, אָקראָשט פון פּאַריז און אַז אַלע איהרע פריינדינס רעדען וועגען דעם מיט בעגייסטערונג? זאָל זי געהן קויפען דאָס, וואָס איז לאַנג אַרויס פון מאָדע? פּאַסט עס פאַר איהר? ווי וועט זי קאָנען צייגען איהרע אויגען פאַר איהרע חבר'טעס און, עס פערשטעהט זיך, זי פיהרט אוים. דער טאַטע בורטשעט טאַקע, אָבער געלט גיט ער סיי ווי סיי, ווייל אויב נישט פאַנגען זיך אָן טרערען, געהט מען אַרום מיט זויערע פּנים'ער און דער לעבען איז נישט נידא.

און עס ווענען פערהאַן מענשען, וואָס זאָרגען שוין פאַר דעם, אַז די יונגע און אויך די עלטערע פרויען זאָלען וויסען גענוי וואָס עס איז אָקראָשט אָנגעקומען פון פּאַריז. די קליידער-סוחרים גיבען אוים מיליאָנען דאָלאַרס זיך איינצושאַפען די אַלע נייעטען און עס איז אין זייערע אינטערעסען, אַז די טאַטעס זאָלען געבען זייערע טעכטער און פרויען. וואָס גרעסערע סומען זיך איינצוקויפען קליידער. פיר מאָל אַ יאָהר פאָהרען צעהנדליגער הונדערטער מענער און פרויען אין אויסלאַנד, כדי צו זעהן וואָס פאַר אַ נייעסען עס וועלען אַרויסגעגעבען ווערען פאַר'ן ווינטער-סעזאָן, פאַר'ן פריהלינג, זומער, הערבסט און דעם אָנפאַנג ווינטער. די דאָזיגע אַרמעע בעלאַנגערט די הויפּט-שטאָט פון פראַנקרייך. וואָכען לאַנג ליגען זיי אין די סאַלאָנען, וואו עס ווערען בעוויזען די נייע מאָדעס.

די קאמפּאַן אין פּאַריז איז דער אָרט וואו עס געפינען זיך די גרויסע קליידער-געשעפטען, און מאַנכע ערטער איז אַזוי ענג, אַז מען קאָן דעם אָטעם נישט אָפּציהען. מען זיצט שטונדען-לאַנג צוזאַמענגעדריקט ווי הערינג אין אַ פעסעל:

אַפּריל איז די צייט, ווען מען צייגט אין פּאַריז די מאָדעס פאַר'ן ווינטער-סעזאָן און אויך אין אויגוסט צייגט מען נייע מאָדעס פאַר'ן ווינטער. אין אָקטאָבער צייגט מען די מאָדעס פאַר דעם סעזאָן, ווען מען פערברענגט אין פּאַלם ביטש, פלאָרידא און אין פעברואַר צייגט מען די מאָדעס פאַר'ן זומער.

אין דעם אַמעריקאַנער זשורנאַל „פליין טאָק“ געפינט זיך אַן אַרטיקעל, וואו עס ווערט בעשריבען אַ טאָג אין איינעם פון די ערטער, וואו עס קומען זיך צוזאַמען די אַמעריקאַנער געסט. עס ווערט דערצעהלט וועגען אַ יונגער פרוי און איהרע ערפאַהרונגען. נעטי גערבער איז דער נאָמען פון דער יונגער פרוי, וואָס איז געשיקט געוואָרען פון אַ רייכער קליידער-פירמע.

ביים אַ האַלבע שטונדע איידער נעטי קומט אין דעם סאַלאָן אויף די קאמפּאַן, געפינט זיך ש'ין אין דעם פּלאַץ אַ דאַמע, וואָס איז פון איהר געשיקט געזאָרען פאָראויס און, ווי געוועהנליך, מוז נעטי פערשפּעטיגען אויף צעהן מינוט צייט. זי איז צופלאַמט, צוטראָגען און זי איז נעקליידט רייך, אָבער נישט אין בעסטער אָרדנונג. עס איז קענטיג, אַז זי האָט זיך קוים אַרויסגעריסען פון איהר צימער אין דעם ריטש האָטעל, נאָר דאָס קימערט איהר נישט איצט. זי ענטפערט אַפילו נישט דעם מאַן, וואָס שטעהט ביי דער טיר, וואָס פרעגט איהר אויף אַן איטריטס-קאַרטע, זי ליפט איהם פערביי און זוכט מיט די אויגען איהר שקלאַפין, דאָס פראַנצויזישע מיידעל, וואָס קאָן פונקט פינף ענגלישע ווערטער, און ווען יענע דערזעהט איהר, ווינקט זי צו נעטי'ן מיט די הענט, זי איז שיעור נישט געשטאָרבען פאַר אומגערולד און אויפרעגונג איידער איהר אַמעריקאַנער הירטין איז געקומען.

נעטי איז אָבער בייז. עס געפעלט איהר נישט דער פּלאַץ, וואָס איהר שקלאַפין האָט פאַר זיך אויסגעקליבען. אָבער עס איז נישט יענער'ס שולד. זי איז געקומען גאַנץ פריה און דער פּלאַץ, וואו זי זיצט איצט, איז געווען דער ערשטער. אין דער פאָדערשטער רייהע אָבער האָט מען וואָס ווייטער אַלץ מעהר שטולען צוגעשטעלט, און איצט זיצט זי ביים סאַמע ענד.

דער אמת איז, אַז די שקלאַפין איז נישט געקומען גאָר צו בעזאָרגען פאַר נעטי'ן אַן אָרט פון וואַנען זי זאָל קאָנען אָנזעהן די אַלע מאָדעס. זי האָט איהר מיטגענומען צוליב אַן אַנדער וויכטיגער זאַך. די מאַדמואזיל איז אַ גוטע צייכענערין. ווען מען צייגט אַ קלייד געדענקט זי גוט אַלע דעטאַלען, און ווען זי קומט אַהיים מאַכט זי די צייכענונגען אַזוי ריכטיג, אַז עס איז צום בעוואונדערען, און דאָס מאַכט, אַז נעטי פערשפּאָרט אויסצוגעבען געלט. פאַר אַ דאָלאַר מיט פופציג סענט קריגט זי אַ צייכענונג. און זי שיקט עס באַלד דעם זעלבען טאָג אָפּ מיט אַן עראָפּלאַן צו דער שיף, וואָס געהט אָפּ נאָך אַמעריקע, אַז איהר באָס זאָל עס באַלד בעקומען און עס אויסנוצען.

אָבער דאָס איז פערבאָטען. מען קוקט אויף דעם דאָזיגען קאָפּירען די מאָדעס, ווי אויף גנבה און מען מוז זיין פאָרזיכטיג, אַ גליק נאָר, וואָס אויך אַ.ע. אַנדערע טוען דיזעלבע זאַך.

נאָר אָט פיהרט מען אַריין אַ מאַנעקען. דאָס איז אַ פיגור, וואָס אויף איהר איז אָנגעמאָסטען אַ קלייד, דאָס איז אַ נייע מאָדע. עס האָט אויף זיך אַ נומער און אַלע כאַפּען זיך באַלד פערשרייבען דעם דאָזיגען נומער. אָבער דאָס איז נאָר כדי צו ציינען, אַז מען איז פעראינטערעסירט און די אויפזעהער זאָלען נישט איבערטראַכטען קיין זאַך.

נעטי גערבער איז אַליין אַ גוטע צייכענערין און ווען זי בעטראַכט אַ מאָדע, פערצייכענט זי אַלע דעטאַלען אין קאָפּ און דערביי מאַכט זי שוין אַ'יך געוויסע אויסבעסערונגען. נישט אומזיסט צאָהלט מען איהר פופצען טויזענד דאָלאַר אַ יאָהר פאַר איהר אַרבייט.

די מאַנעקענס קומען און געהען און יעדער פערצייכענט אויף אַ שטיקעל פּאַפּיר די נומערען. מען טוט עס בסוד איינער פון'ם אַנדערען. אָבער דער עיקר איז צו געדענקען וואָס מעהר, איינזאַפּען אין זיך די דעטאַלען פון דער אָדער יענער קלייד, פון דעם אָדער יענעם מאַנטעל.

און שפּעטער קומט מען זיך צוזאַמען אין אַן אַנדער אָפּטיילונג, דאָרט, וואו מען פערקויפט די מאָדעלען.

נעטי מיט איהר מאַרמואזעל פערקלויבען זיך אין אַ ווינקעלע און זיי פערלאַנגען מען זאָל זיי ברענגען אַ פּאָר קליידער, וואָס זיי ווילען בעטראַכטען, און ווען מען ברענגט עס זיי, וואַרטען זיי נאָר אויף דער געלעגענהייט צו בלייבען אַליין אַ ווילע, און ווען דאָס געלינגט זיי, כאַפּט די שקלאַפין אַרויס אַ נאָטיץ ביכעלע און שנעל ווי אַ בליץ לויפט דאָס בליי איבער'ן פּאַפּיר און ווען זיי הערען טריט, פערשווינדט דאָס ביכעל מיט'ן בליי אין דעם אַרבעל פון דעם ברייטען מאַנטעל, וואָס די אָריטע מאַדמואזעל טראָגט אויף זיך.

נעטי איז גליקליך, מיט איהר געניט אויג האָט זי דערזעהן, אַז זי האָט דאָ געכאַפּט עטוואָס גוטעס, וואונדערליכעס.

פופציג מאָל איז נעטי גערבער אַריבערגעפאָהרען דעם אַטלאַנטיק, זי איז גוט בעוואוסט אין די פּאַריזער מאָדע-סאַלאָנען, אָבער זי ווייס נאָך היינט נישט ווי עס קוקט אויס דער „נאָטער דאַם“ און וואו די טואַלערים געפינען זיך. זי האָט קיין צייט נישט פאַר די דאָזיגע זאַכען. איהר האַרץ איז די גאַנצע צייט ווי אונטער'ן אייז, טאָמער וועט דער באָס איהרע נישט זיין צופרידען, טאָמער וועט באַלד עמיצער אַנדערש ברענגען בעסערס, אַנ-צייכענערס.

לאה שעלוב.

ראָקפעלער האָט דערמאָנט

וועגען די צעהן מיליאָן פאַר רוסישע קאָלאָניזאַציע.

(ענדע פון 3-טער זייט).

די איינציגע יודען, וואָס זענען נישט זיכער זענען די יודען אין רוסלאַנד — אין איינציגען לאַנד אין אייראָפּע, וואָס מען האָט אויף זיי קיין פּאָגראָמען נישט געמאַכט און קיין עקסצעסען אויך נישט, דאָס הייסט, זינט די באָלשעוויקעס זענען אין מאַכט, און די באָלשעוויקעס קלויבען זיך נאָך נישט אַרויסצוגעהן פון קרעמל.

און דערנאָך איז געווען אַ קשיא: פאַרוואָס נאָר די רוסישע יודען? און די פּוילישע איז גוט? און די רומענישע איז גוט? פאַרוואָס אַזאַ טאַראַראַם דווקא מיט די רוסישע יודען? ווי די פרעגער וואָלטען כלומר'שט נישט געוואוסט, אַז נויט צו נויט איז נישט גלייך, און אַז אין רוסלאַנד איז נישטאָ קיין רייכער קלאַס יודען, וואָס זאָל העלפען זייערע איינענע אָרימעלייט, און אַז צוליב דער נייער אָרדנונג אין רוסלאַנד האָבען די יודען אויפ'ן אַלטען דרך קיין צוקונפט נישט, און אַז ס'איז אַ ביסעלע צופיל צו דערוואַרטען. אַז רוסלאַנד זאָל בייטען איהר געזעלשאַפטליכע אָרדנונג צוליב די יודען.

און די יודישע נאַציאָנאַלע ראַדיקאַלען געהען אין דעם פינסטערען פעראַט האַנט אין האַנט מיט די יודישע אָליגאַרכיסטיקעס. זיי וועלען אייך אויך אונטערצינדען אַ גאַנץ יודיש הויז אַבי עס זאָל אין פייער אויך פערברענט ווערען אַ „יעווסעק“. זיי וואַרפען אויף דעם „איקאָר“, אַז דאָ ס'איז אַ קאָמוניסטישער חדר. דאָס איז קודם כל נישט אמת. אין „איקאָר“ אַרבייטען קאָמוניסטען, און אפשר טוען קאָמוניסטען די הויפּט-אַרבייט, אָבער קיין קאָמוניסטישע אינסטיטוציע איז עס נישט. נאָר ווען אַפילו יאָ, וואו איז זייער „איקאָר“? וואו איז זייער הילף פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד?

די פּועלי ציון האָבען ליב צו רעדען וועגען גלות-אַרבייט. אָט איז אַ גוטע גלות-אַרבייט — העלפען די רוסישע יודען אין זייער טאָפּעלטען גלות. וואו איז דער קאָלאָניזאַציע-קאַמפּיין פון די פּועלי-ציון?

און גלויבט מיר, איך מיין נישט דאָס געלט. מיליאָנען גיט מען, די גרויסע קאַפּיטאַלען וואָס דער „גאָינט“ האָט געזאַמעלט אין די גאָלדענע רעליעף-צייטען. אָבער עס איז די בעציהונג וואָס פערדריסט. ס'איז די יאַמאַראַלע געוואונקענקייט, וואָס טוט אַזוי וועה. אָט די יונגעלייט, וואָס דבקה'ן זיך מיט חסיד'ישע נגונים און פּראַווען חסידים-בעלער און אַ „וטהר לבנו“ געהט נישט ביי זיי, ווי קאָנען זיין זייער הערצער ריין, ווען זיי וויסען, אַז אַ גרויסער טייל פון'ם יודענטום, דער גרעסטער טייל, געהט אונטער און ווי שטעהען פון דער ווייטען?

וטהר לבנו — ווי נויטיג אַ טהרה איז אונזערע רוסישע יודען אין אַמעריקע.

(נ. י. טאָג)

———:O:———

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגע-רישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאַנד-לונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

אייגענע פּראַצאָווניע פון זעקסטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

עמפּפאַנגט פון 5–7 אין אָוונד.

דער שוואַרצער וואָלף

(ראָמאַן). 12)

ס'איז, אַלזאָ, גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס זיין, וואָלאַדעק'ס צימער איז געווען אָפּגעשלאָסען, און די טיר — צוגעמאַכט.

ער האָט אַ טאַפּ געטון, צי זיין רעוואָלווער ליגט אויפ'ן אָרט, און זיך שטיל אריינגעגליטשט אין צימער.

כמעט אָהן אַ שאָרך האָט ער הינטער זיך צוגעמאַכט די טיר.

די שטאָרען זענען געווען אַרונטערגעלאָזט, און אין צימער איז געווען פולשטענדיג פינסטער.

זיין האַנד האָט זיך אַרויפגעלעגט אויפ'ן עלעקטרישען שטעפּסעל...

ער האָט אָבער געוואָלט קודם איידער ער דרייט אויס די ליכט, אויסהערען ראַדושינסקי'ס בעראָוען, און זעהען, וואָס דער געהיים אַגענט וועט אָנהויבען צו טון.

עס איז אַדורך עטליכע סעקונדען...

וואָלאַדעק גופא האָט זיך אָנגעהויבען צו דע-נערווירען, איינזעהענדיג, אַז ער קאָן זיך נישט פונאַנדערקלייבען אין דער געדיכטער פינסטערניש.

ער האָט זיך אָבער אָנגענומען אַ כח נישט צו בעוועגען זיך פון אָרט: ראַדושינסקי וועט דאָך בלי ספק נישט אויסהאַלטען אַ לאַנגען וואַרטען...

פּלוצים איז די שטילקייט איבערגעריסען גע-וואָרען דורך אַ מאָדנעם, אומגעריכטען קלאַנג — דורך אַ ווילדען געשריי פון שרעק און דורך אַ קרעכץ.

וואָלאַדעק איז אַוועקגעשפּרונגען פון אָרט: דאָס איז נישט געווען ענליך אויף ראַדושינ-סקי'ס קול!

עמיצער האָט זיך שנעל אַ לאָז געטון צו דער טיר, און איז דערשראָקען געבליבען שטעהן.

עס האָט זיך דערהערט אַ ציטערדיג שוואַך שעפּטשען:

— גאָט מיינער! ווער זענט איהר, און וואָס פערלאַנגט איהר?

אַ צוריטערטער האָט וואָלאַדעק אויפגעדרייט די עלעקטריע.

פיער שריט פון איהם איז געשטאַנען, פּער-דעקט מיט די הענד דאָס פּנים — דאָס מיידעל, מיט וועלכער קאַטשאַלקאָווסקי האָט איהם בעקענט אין רעסטאָראַן.

קאַפּיטעל פינף.

די מיספערשטענדניש.

ס'איז שווער צו זאָגען, ווער פון זיי ביידען איז געווען מעהר איבעראַשט.

וואָלאַדעק האָט זיינע אייגענע אויגען נישט געגלויבט.

די בעגעגעניש דאָ איז געווען אינגאַנצען אַנ-אויסטערלישע, אַנ'אומעגליכע.

ער האָט זיך געגרייט צו כאַפּען ביי דער האַנד דעם אויסערגעוועהנליך ביטרען געהיים אַגענט, און אַנשטאָט דעם האָט זיך גאָר אויסגעלאָזט עפּיס אַנדערש...

דאָס מיידעל האָט אויף טויט-איבערגעשראָ-קען געקוקט אויף איהם.

איהר פּנים איז געווען בלאַס, די ליפּען האָ-בען האַלב-געעפענט געציטערט.

אָנגעטון איז זי געווען אין אַ לאַנגען נאַכט-כאַלאַט מיט שיינע שפּיצען און אין נאַכט-לעטשלעך.

די האָהר זענען געווען פערקעמט, ווי צום לעגען זיך שלאָפען.

וואָלאַדעק'ס מירה דרך, קאַראָל שולץ האָט נישט בחנם גע'פטר'ט צייט און געדולד פאַר זיין תלמיד.

וואָלאַדעק האָט זיך שנעל בעהערשט.

ער האָט נאָך אַלץ נישט פערשטאַנען, וואָס עס איז פאָרגעקומען, אָבער. פונדעסטוועגען, האָט ער זיך גאַלאַנט פערנויגט, און רוהיג זיך אָפּגערופען, פונקט ס'וואָלט גאָרנישט פּאַסירט:

— ענטשולדיגט מיר, פריילין דזשייקאָבס...

דאָס מיידעל האָט איהם שוין אויך דערקענט, און פערוואונדערט אויסגערופען:

— הער לעמאַן!

ער האָט זיך ווידער אַמאָל פערנויגט:

— איהר וועט מיר מוחל זיין, וואָס איך האָב אייך בעאומרוהיגט...

— איך פערשטעה אָבער נישט...

— צום אומגליק — האָט וואָלאַדעק פאָרטגע-זעצט אין דעמזעלבען טאָן — האָב איך פערגעסען, אַרויסגעהענדיג, עפּיס מיטנעהמען און איך האָב זיך געמוזט צוריקקעהרען!

— אָבער... אָבער...

— וואָס?

דער מיידעלס אויגען האָבען זיך אָפּגעריסען פון איהם, און פערלוירען זיך אַרומגעקוקט אין צימער.

— דאָס צימער — האָט זי אַרויסגעמורמעלט

— איך דערקען עס נישט...

— דאָס איז מיין צימער.

— אייער! אָבער...

— עס פערדריסט מיך זעהר, וואָס איך האָב בעגעגען מיין ווילען... אייך געשטערט...

דאָס מיידעל האָט געמאַכט אַ שריט צוריק...

דערנאָך — צוויי שריט... און מיט דערלייכטערונג אויפגעאָטעמט.

איהרע באַקען און דער האַלז האָבען זיך שטאַרק פערראָיטעלט:

— ס'איז אייער צימער, הער לעמאַן!

אין איהר קול איז געווען אַזוי פיל פער-שעמטקייט און אַזוי פיל שרעק, אַז וואָלאַדעק'ן איז ווייך געוואָרען ביים האַרצען.

הוץ מזה איז דאָס מיידעל געווען פּרעכטיג אין איהר פערשעמטקייט.

— גלויבט מיר, — האָט ער אָנגעהויבען, כדי זי צו בערוהיגען — איך גיב דעם נישט קיין שום בעדייטונג! איך טייטש עס נישט שלעכט אוים! איהר האָט פּשוט, זעה איך, אַ טעות געהאַט מיט דער טיר...

פריילין דזשייקאָבס האָט אַ ציטער געטון:

— איהר ווייסט נישט... אָך, ס'איז אַ שרעק-ליכע געוואוינהייט... איך האָב געמיינט, אַז דאָס איז שוין אַדורך!... איך ווייס נישט, ווי איך זאָל דאָס אייך דערקלערען...

— איך פערזיכער אייך, פריילין דזשייקאָבס, אַז איהר דאַרפט מיר גאָרנישט אויפקלערען!

— נאָר איך דאַרף... איך מוז... איך וויל נישט, אַז איהר זאָלט נישט מיינען!... איהר דאַרפט נישט זיין אויף מיר אין כעס... עס טרעפט ביי מיר אָפט, אַז איך שטעה אויף אינמיטען נאַכט, און וואַנדעל, ווי אין אַ חלום...

וואָלאַדעק האָט נישט געוואוסט, וואָס צו ענט-פערן און אַרויסגעשטאַמעלט אַ נייע ענטשולדיגונג.

שוטה איינער! — האָט ער אַ טראַכט געטון

— ווי איז עס איהם אַליין נישט איינגעפאַלען?

ער האָט זיך אויך פערראָיטעלט, און פערשעמט איבערגע'חזר'ט:

— איך בעט אייך, זייט מיר מוחל!

פאָרטזעצונג קומט.

יודישער פרויען=פערבאנד וו.י.ז.א.
אַל. קאשטשושקי 21.

מיטוואך, דעם 5. דעצעמבער וועט אין לאקאל אַל. קאשטשושקי 21 פארקומען

אַנ׳אָוונט פון פאעזיע און לידער

פון דער בעריהמטער פאלעסטינער ארטיסטין

פר. בערנשטיין=כהן

אַ קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען איז צו בעקומען ביים איינגאַנג אין טאָג פון קאָנצערט פון 5 אַ זייגער נאָכמ.

2983

יודישע הויז-בעזיצער!

מיטוואך, דעם 5-טען דעצעמבער ד. י. 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג וועט פארקומען אַנ׳אויסערגעוועהנליכע

גענעראל=פערזאמלונג
פון לאדזער קרעדיט-פעראיין (פאמארסקא 21)

כדי אָנצונעהמען דעם נייעם סטאַטוט וועגען לאַנג-טערמיניגען קרעדיט אויפ׳ן סמך פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 27-טען מערץ 1928.

מיר האָבען פאָרגעשלאָגען פערבעסערונגען, וועלכע זאָלען פערלייכטערן דעם אופן פון בעצאָהלען די ראַטעס, ביים צושלאַג פון בלויז $1\frac{1}{2}$ פראַצ. אַנשטאַט 1% פאַר פערשפעטיגען ראטעס, ווי ס׳איז געווען ביז איצט.

כדי נישט מאיאריזירט צו ווערען, כדי אויך ווייטער צו קענען אָפהיטען אונזערע אינטערעסען, האָבען מיר אַריינגעטראָגען אַ רייה פאָרשלאגען וועגען איינפיהרען 3 קוריעס לויט דעם קאַפיטאַל-איינפלוס, וואָס יעדע גרופע פערטרעט.

אויב איהר ווילט שיצען אייערע רעכט, אויב איהר ווילט, אַז דאָס גלייכגעוויכט אין קרעדיט-פעראיין זאָל בלייבען אויך ווייטער, מוזט איהר זיך בעטייליגען אין דער פערזאַמלונג מיטוואך דעם 5-טען דעצעמבער און שטימען פאַר אונזערע פאָרשלאַגען.

לעגט נישט אָפ דאָס אַרויסנעמען די איינטריטס בילעטען אויף דער לעצטער מינוט, נעמט באַלד אַרויס די איינטריטס-בילעטען און קומט צו דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג, כדי צו שטימען פאַר אונזערע פאָרשלאַגען און דעצידירען אין דער וויכטיגער לעבענס-פראַגע פון די יודישע הויז-בעזיצער:

קאמיטעט ביים צענטר. הויז-בעזיצער-פעראיין
פיעטריקאווער 46

פאַר אַלע אנגעלעגענהייטען פון לאדזער קרעדיט=פעראיין.

2826

וווילט איהר זיך געפאַהרלאז בעפרייען פון גיכט,

רעוומאטיזם,
הערקסענשוס און אישיאס?

רעוומאַטיזם איז אַ שרעקליכע ווייט-פערצווייגטע קראַנקהייט, זי שוינט נישט אָרעם און רייך, זי געפינט איהרע קרבנות אויף די בוידעם-שטיבלעך און פּאַלאַצען. די ליידען פון דער דאָזיגער קראַנקהייט קומען אין פערשידענע פאָרמען און אַפטמאָל טרעפט, אַז די אָדער יענע קראַנקהייט, וועלכע מ׳רופט אָן מיט אַ גאַנץ אַנדערען נאָמען, איז פאַקטיש אויך נישט עפּיס אַנדערש, ווי רעוומאַטיזם.

אַמאָל איז עס שמערצען אין די גלידער און געלענקען, אַמאָל ווידער געשווילעכץ אויף די גלידער, פערקריפעלטע הענד און פיס, אַ צוקען, אַ שטעכען, אַ רייסעניש אין די פערשידענע קערפער=טיילען און אפילו אויגען=שוואַכקייט, איז אויך אַ רעזולטאַט פון רעוומאַטיזם און גיכטישע ליידען. און פונקט אַזוי ווי ס׳איז פערשידענאַרטיג דאָס בילד פון דער קראַנקהייט, אַזוי פילזייטיג זענען אויך די מעגליכע און אוממעגליכע הייל מיטלען, מעדיקאַמענטען, תרופות און זאַלבען, וואָס ווערען רעקאָמענדירט פאַר די ליידענדע מענשהייט. אָבער דער רוב פון די דאָזיגע מיטלען איז נישט אימשטאַנד צו קורירען, העכסטענס ברענגען זיי נאָר אויף אַ קורצע צייט אַ לינדערונג.

וואָס מיר עמפפעהלען אייך, איז אַנ׳אומשעדליכע ברונעם-טרינק-קור, וועלכע

האט שוין פיל ליידענדע געהאלפען!

אונזער קור איז אויסגעצייכענט און ווירקט זעהר שנעל, אויך אין די פאַלען פון אַ

פערעלטערטן כראנישען צושטאַנד.

כדי צו געווינען אַ ווייטערען קרייז פון אָנהענגער, האָבען מיר בעשלאָסען, יעדען, ווער עס וועט אונז נאָר שרייבען, אַ זעהר אינטערעסאַנטע בעלעהרענד ברונעם-העפט

פולקאם גראַטיס צו שיקען!

ווער עס ליידט אַלזאָ אויף די שמערצען, ווער עס וויל זיך אויף אַ שנעלען אופן בעפרייען גרינדליך און געפאַהרלאָז פון די ליידען, דער זאָל נעהמען די פעדער און היינט נאָך שרייבען!

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf. Bruchsalerstr. 5. Abt. 43

אויפרוף
צו די איינוואוינער פון דער שטאט לאדז!!!

— צוליב דער —
יעהריגער עקזיסטענץ פון דער פירמע **20**

גלאָז-שלייפעריי און שפיגעל=פאַבריק
SZ. MIEDZYBOWSKI
42 Gdańska 42 – tel. 58-91
געוועלב 17 ציגעל=גאס 17

האָט בעשלאָסען צו פערקויפען אין משך פון 4 וואָכען פון היינטיגען טאָג אָן

20% ביליגער פון די פאַבריקס=פרייזען

מעבעל-שפיגלען, טיש און גאַלאַנטעריע.

טיש-גלאָז: גלעזער, טעצלעך, קאַראַפקעס, גלעזלעך א. ז. וו:

אין- און אויסלענדישע קרישטאַלען פון די ביליגסטע ביז : י טייערסטע פאָרצעלאַן אַלעראַרט.

ס׳ווערט אָנגענומען אַלערליי אַרבייטען, וואָס האָבען אַ שייכות מיט דעם פאַך.

בעמערקונג: וויכטיג פאַר מעבעל-אויספערטיגער און טישלערס!

קרישטאַלען און האַלב-קרישטאַלען מיט :— 20% ביליגער ווי אומעטום. :—:

שפיגלען 56 — 75 זל.
שפיגלען 46 — 55 זל.

גינסטיגע קויפס-בעדינגונגען! .·. אָהן צורעכנונג פון פראָצענטער!

לאַסט-אויטאָמאָביל=פערקעהר!!
לאָדז—וואַרשאַ און וואַרשאַ—לאָדז.

צוליב דער לעצטער ענדערונג אין דעם באַהן-פערקעהר, ווי פון לאָדז נאָך וואַרשאַ געהט די לאַדונג 3—4 טעג האָב איך איינגעריכט אַ ספּעציעלען לאַסט=אויטאָ=פערקעהר, ווי יעדען אָוועגד געהען לאַסט=אויטעס נאָך וואַרשאַ הין און צוריק. אין משך פון 5—6 שעה ווערען די סחורות צוגעשטעלט יעדען סוחר אַהיים. די לאַדונג איז אַסעקורירט פאַר פייער און גנבה, כ׳רעכן נישט טייערער ווי מיט באַהן מיט אַכטונג

„SPEDHANDPOL" przedsięb. Eksped. Przewozowe

ŁÓDŹ Piotrk. 26, tel. 16-47 **Salomon Goldkorn** WARSZAWA Nalewki 13, tel. 209-07

מעבעל

ערשטקלאַסיגע, אייגענע אויסאַרבייטונג ווי שפייזע-צימער, שלאָף-צימער ווי אויך איינצעלנע מעבעל=שטיקער צו מעסיגע פרייזען, גוטע בעדינגונגען און רעעלע בעהאַנדלונג איז צו בעקומען ביים טישלער שוו. יאַקובאַ 16.

ס׳ווערען אויך אָנגענומען בעשטעלונגען. בעמ.: צופאָהר מיט׳ן טראַמוואַי נומער 14.

8=ונג, פאַליסען=אינהאַבער!

שוין די לעצטע טעג ווערען נאָך רעגיסטרירט די רוסישע פאָליסען ביים פערזיכערונגס-אינספעקטאָר

ח. קאנסקער
קאמיענא 9, טעלעפאָן 88-75.

טעגליך פון 9 ביז 11 פריה און פון 4 ביז 7 אין אָוונט.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9

ספּעציאַל אַרצט פאר אויגענקראנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 נ.מ. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.

זאָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5

נעמט אָן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אָוונד. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאָווער 26, טעל. 77-50
אַקושער און פרויען = קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונד.

2611

LEKARZ DENTYSTA צאָהן=אַרצט

St. GELBERG

זאַכאַדניאַ 15, טעל. 08-31.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראַנקהייטען, צייהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 27-go do poniedziałku, dnia 5-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

DZIEDZICTWO KRWI

Dramat.
Dla młodzieży:
„SNUOK"
Obraz z życia eskimosów.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט=קראַנקהייטען און מענער=שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען=קראַנקהייטען. קוואַרץ=לאַמפּ. עלעקטרישער הייל=קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג נעהמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדערע וואַרטע-צי ער פאַר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

ביטשריפט=ביורא
האכבערג פאנסקא 1
טעל. 36-77.

ערלעדיגט אַלע אַרט געריכטליכע- און שטייער-אַנגעלעגענהייטען אין אַלע אַמטען אויך אויף לאָדזער וואָיעוואודזטווע ריעל און פינקטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראַגען נעהם איך פערזענליך אָן צווישען 5—6 נאָכמיטאָג. כ׳קויף אויס פאַטענטען אויפ׳ן יאָהר 1929.

אַנאָנסען-פרייז: פּעריט טעקסט—15 גר. פּריוואַט און קרעב יד׳ט—20 גר. אין דער נייעס 7 [illegible]; אין טעקסט—40 . . . 4 . . . 60—; [illegible] טעקסט—1 . . . 7 . . . 15—; [illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10— גר. [illegible]

אַבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש [illegible] אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד ביז 30 פּראָצ. [illegible] [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.